

Utvalg: Kontrollutvalget
Møtestad: Lyderhorn, Aasegården
Dato: 02.04.2019
Tidspunkt: 17.00

Til varamedlemmene er denne innkallingen til orientering. Dersom det blir aktuelt at varamedlemmer skal møte vil det bli gitt nærmere beskjed.

Dersom noen av medlemmene ikke kan møte og må melde forfall, blir de bedt om å gjøre dette så tidlig som mulig ved å ringe til Roald Breistein tlf. 97 50 51 52 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Det er planlagt at Roald Breistein møter fra sekretariatet, på dette møtet.

Karl Johan Hallaråker
kontrollutvalgsleder

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Kopi: Leder i kirkelig fellesråd
Kirkevergen
Revisor

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
PS 9/19	Godkjenning av innkalling og saksliste		
PS 10/19	Godkjenning av møteprotokoll fra forrige møte		
PS 11/19	Årsregnskap og økonomisk årsberetning 2018 for Bergen kirkelige fellesråd - Uttalelse fra kontrollutvalget		2017/82
PS 12/19	Vurdering av om Deloitte er uavhengig i relasjon til BKF i 2019		2017/90
PS 13/19	Deloitte presenterer revisjonsplan 2019 for regnskapsrevisjonen i BKF		2017/82
PS 14/19	Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle- og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene - Status i arbeidet ved Deloitte		2018/59
PS 15/19	Referatsaker		
RS 3/19	FKT - Invitasjon til fagkonferanse 2019 - Kristiansand 4. -5. juni		2019/13
RS 4/19	Sak 10-19 fra fellesrådet 20.02.2019 - Årsmelding for kontrollutvalget for 2018		2018/22
RS 5/19	Innstilling - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019		2017/91
RS 6/19	Sak 11-19 fra fellesrådet 20.02.2019 - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019		2017/91
RS 7/19	Kontrollutvalet sin rapport til kyrkjemøtet om kyrkerådet si oppfølging av vedtak fatta av kyrkjemøtet		2019/25
RS 8/19	Den norske kirkes kontrollutvalgs melding til kirkemøtet		2019/25
RS 9/19	Kontrollutvalget i Den norske kyrkja - Møteprotokoller 2018		2019/25
PS 16/19	Eventuelt		

PS 9/19 Godkjenning av innkalling og saksliste

PS 10/19 Godkjenning av møteprotokoll fra forrige møte

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2017/82-26
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksfremstilling

Saksgang

Utvalg	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	11/19	02.04.2019

Årsregnskap og økonomisk årsberetning 2018 for Bergen kirkelige fellesråd - Uttalelse fra kontrollutvalget

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalg i norske kommuner og fylkeskommuner skal gi uttalelse til årsregnskapet, jf. "Forskrift om årsregnskap og årsberetning". Rådmannen sin årsmelding skal også følge saken, og revisor skal redegjøre for om det er vesentlige avvik mellom årsmeldingen og årsregnskapet. Det er så formannskapet som innstiller overfor kommunestyret, i saken om regnskapet. Kommunestyret skal behandle både årsregnskap og årsmelding i samme møte. Dette følger av kommuneloven §48, jf. "Forskrift om årsregnskap og årsberetning" §10.

Slik sekretariatet ser det vil det være naturlig å behandle årsregnskap og årsrapport for Bergen kirkelige fellesråd (BKF) på samme måte som i norske kommuner. Det blir her vist til «Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke» § 5.7. Det blir videre vist til regler for kontrollutvalget i BKF § 2 der det bl.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

Videre står det bl.a. dette i § 4 i de samme reglene:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette følger gjeldende bestemmelser og standarder for revisjon.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om årsregnskapet til Fellesrådet. Kontrollutvalget skal se til at revisors merknader blir fulgt opp.»

Arbeidsutvalget vil være organ tilsvarende formannskapet i en kommune og fellesrådet vil være organ tilsvarende kommunestyret.

Drøfting:

Årsregnskapet er lagt frem av kirkevergen, og inneholder driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap og noteopplysninger, vedlegg 1. I tillegg har kirkevergen lagt frem økonomisk årsberetning for 2018, vedlegg 2.

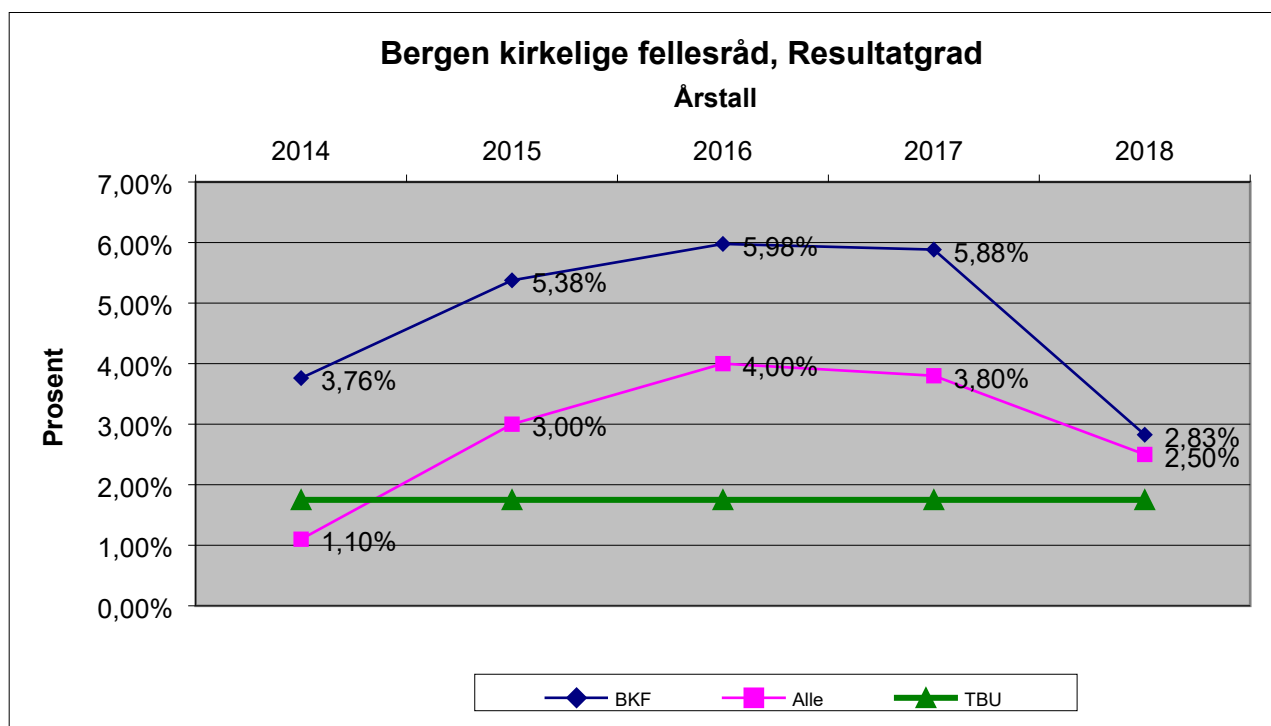
BKF sin revisor, Deloitte, har lagt frem revisjonsberetning datert 19.03.2019, vedlegg 3. Sekretariatet har bl.a. merket seg at revisor skriver dette i sin revisjonsmelding:

«Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bergen Kirkelige Fellesråd per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.»

Vi fikk også kopi av revisjonsrapport nr. 1 for 2018 fra Deloitte til BKF som har som formål er å gi en oppsummering av vesentlige forhold som Deloitte er blitt kjent med i løpet av revisjonen, vedlegg 4. Denne revisjonsrapporten inngår også som en del av saksbehandlingen til regnskapssaken i kontrollutvalget. På bakgrunn av den gjennomførte revisjonen har Deloitte gitt noen anbefalinger til BKF på forhold som bør og kan forbedres. Kontrollutvalget bør ut fra dette vurdere om de skal be kirkevergen om å komme inn i første møte til høsten for å gjøre rede for hva som er/vil bli gjort for å rette opp i disse anbefalingene.

Sekretariatet registrerer at netto driftsregnskap er positivt med kr. 6 713 935 dvs. netto resultatgrad på 2,83 % (Satt opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle kommunene i Norge (utenom Oslo) ligger ifølge opplysninger fra SSB på netto resultatgrad på 2,5 % i 2018. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at en over tid bør ha netto resultatgrad på 1,75 prosent for å ha en forsvarlig økonomisk drift. Slik sekretariatet ser det vil det være naturlig at kirkelige fellesråd også måles opp mot disse tallene.

For Bergen kirkelige fellesråd har netto resultatgrad vært slik de siste 5 årene: 2014 (+ 3,76 %), 2015 (+ 5,38 %), 2016 (+ 5,98 %), 2017 (+ 5,88 %) og 2018 (+ 2,83 %), se graf nedenfor. Som vi ser av disse tallene har BKF et resultat som i 2018 er godt over anbefalingen fra TBU og over snittet i kommunene. Netto driftsresultat viser hva en har igjen etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekket. Driftsresultatet påvirker i stor grad BKF sin handlefrihet og evne til å tåle svingninger i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 – 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt sammenhengen mellom høy lånegjeld i kommunene, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen anbefaler at kommunene ikke bør ha mer enn 75 % av driftsinntektene i langsiktig lånegjeld. BKF har ingen langsiktig lånegjeld. For ordens skyld kan nevnes at BKF har en kortsiktig lånegjeld tilsvarende 12,6 % av sum driftsinntekter. Disposisjonsfondet er på 10,2 % av driftsinntektene. Riksrevisjonen anbefaler her minst 5 %. BKF har på bakgrunn av dette både tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2018.

Sekretariatet har merket bl.a. følgende fra kirkevergen sin uttalelse i økonomisk årsberetning:

«Driftsregnskapet viser et mindreforbruk før disposisjoner på 6,7 mill kroner. Av dette er 2,8 mill kroner i henhold til budsjettvedtak overført til investeringsregnskapet.

BKF mottok i 2018 totalt 156,4 mill kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Av andre store inntekstposter kan nevnes 22,0 mill kroner fra Den norske kirke og diverse egne inntekter på kr 23,8 mill kroner (blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter).»

Kontrollutvalget har som oppgave å gi uttalelse til BKF sitt årsregnskap. Uttalelsen blir gitt med bakgrunn i fremlagt årsregnskap og økonomisk årsberetning fra administrasjonen, revisjonsmeldingen og revisjonsrapport nr. 1 fra revisor. Kontrollutvalget tar selv stilling til hvilke forhold som skal omtales i uttalelsen. Det vil være naturlig å ta med spesielle forhold som blir omtalt i revisjonsberetningen og eventuelle revisjonsrapporter og nummererte brev. Uttalelsen skal sende til fellesrådet, med kopi til arbeidsutvalget.

Konklusjon:

Det blir anbefalt at kontrollutvalget kommenterer et regnskapsmessig resultat på kr. 0 etter avsetninger.

Videre blir det anbefalt at kontrollutvalget kommenterer at BKF har både tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2018. På bakgrunn av det som kommer frem i revisjonsrapport nr. 1 fra Deloitte mener sekretariatet at kontrollutvalget bør be kirkevergen om å komme inn i første møte til høsten for å redegjøre for hva som er/vil bli gjort i forhold til anbefalingene i rapporten.

Kontrollutvalget sin uttalelse og revisjonsberetningen er to selvstendige dokumenter, som følger saken videre via arbeidsutvalget til fellesrådet.

Forslag til uttalelse

Kontrollutvalget vedtar slik uttalelse om BKF sitt årsregnskap og økonomisk årsberetning for 2018.

1. Kontrollutvalget merker seg at driftsregnskapet viser et regnskapsmessig resultat på kr. 0 etter avsetninger.
2. Kontrollutvalget merker seg videre at BKF har tilfredsstillende lånegjeld, driftsresultat og disposisjonsfond for 2018 som ligger godt innenfor anbefalingene til Riksrevisjonen og Teknisk beregningsutvalg (TBU).
3. På bakgrunn av det som kommer frem i revisjonsrapport nr. 1 fra Deloitte ber kontrollutvalget om at rådmannen kommer i møte 10.09.2019 for å redegjøre for hva som er/vil bli gjort i forhold til anbefalingene i rapporten.
4. Ut over det som er nevnt over, revisjonsmeldingen av 19.03.2019 og revisjonsrapport nr. 1 fra Deloitte, har kontrollutvalget ikke merknader til BKF sitt årsregnskap for 2018.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg

- 1 2019 02 15 Årsregnskap 2018 - signert
- 2 2019 02 15 Økonomisk årsmelding 2018 - signert
- 3 BKF beretning 2018
- 4 BKF revisjonsrapport 2018

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅRSREGNSKAP 2018

Bergen, 15.02.2019/20.02.2019

Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Årsregnskap investering

<u>Kontonavn</u>	<u>Note</u>	<u>Regnskap</u>	<u>Rev.budsjett</u>	<u>Oppr.</u>	<u>Regnskap</u>
		<u>01.01.2018 -</u>	<u>01.01.2018 -</u>	<u>budsjett</u>	<u>01.01.2017 -</u>
		<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Investeringer i anleggsmidler	5,6,12	69 999 174	81 669 499	85 124 000	73 243 600
Moms generell komp.ordn.inv.		17 189 882	18 000 000	0	18 250 041
Utlån, aksjer og andeler		1 062 231	1 062 231	0	0
Dekning av tidl.års udekket		4 000 000	4 000 000	4 000 000	5 400 000
Avsetninger	8	51 815 096	50 980 000	0	31 550 890
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV		144 066 382	155 711 730	89 124 000	128 444 532
Finansiert slik:					
Innt.fra salg av driftsm./fast eiend.	6	-90 500	0	0	-1 142 780
Refusjoner		-17 189 882	-18 000 000	0	-18 529 285
Tilskudd til investeringer	2	-101 626 400	-101 130 000	-70 300 000	-76 077 400
Sum ekstern finansiering		-118 906 782	-119 130 000	-70 300 000	-95 749 465
Overført fra driftsbudsjettet		-2 791 818	-2 900 000	0	-7 050 000
Bruk av avsetninger	8	-22 367 782	-33 681 730	-18 824 000	-25 645 067
Bruk av tidligere års udisponert		-25 159 600	-36 581 730	-18 824 000	-32 695 067
SUM FINANSIERING		-144 066 382	-155 711 730	-89 124 000	-128 444 532

Årsregnskap drift

Navn	Note	Revidert		Opprinnelig	
		Regnskap	budsjett	budsjett	Regnskap
		01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
INNTEKTER					
Brukerbetaling, salg, avgifter og leieinntekter	1,12	-23 781 981	-23 818 000	-19 318 000	-22 751 971
Refusjoner/overføringer		-33 441 866	-40 944 343	-16 944 343	-32 479 045
Kalk. inntekt ved komm. tj.ytingsavtale		-145 420	-165 000	0	-251 700
Statlige tilskudd		-22 917 750	-22 910 000	-22 010 000	-22 416 095
Rammeoverføring/tilskudd fra egen kommune	2	-156 375 875	-155 830 364	-155 720 864	-155 133 683
Andre tilskudd, gaver, innsamlede midler		-954 341	0	0	-139 645
SUM DRIFTSINNTEKTER		-237 617 234	-243 667 707	-213 993 207	-233 172 140
UTGIFTER					
Lønn og sosiale utgifter	3,4	101 882 771	102 597 162	102 597 162	95 161 443
Kjøp av varer og tjenester	12,13	100 620 239	103 875 493	101 375 493	97 300 426
Refusjoner/overføringer		24 023 926	32 234 343	8 234 343	22 975 377
Kalk. utg. ved komm. tj.ytingsavtale		145 420	165 000	0	251 700
Tilskudd og gaver		6 035 514	4 295 136	4 295 136	5 114 711
SUM DRIFTSUTGIFTER		232 707 870	243 167 134	216 502 134	220 803 657
BRUTTO DRIFTSRESULTAT		-4 909 364	-500 573	2 508 927	-12 368 483
Renteinntekter og utbytte		-1 804 570	-1 300 000	-1 300 000	-1 350 571
Netto finansinntekter/-utgifter		-1 804 570	-1 300 000	-1 300 000	-1 350 571
Avskrivninger	5,6	22 323 386	24 000 000	0	24 182 958
Motpost avskrivninger	5,6	-22 323 386	-24 000 000	0	-24 182 958
NETTO DRIFTSRESULTAT		-6 713 935	-1 800 573	1 208 927	-13 719 054
Interne finansieringstransaksjoner:					
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)		-3 088 005	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	8	-2 421 949	-1 099 427	-1 208 927	0
Bruk av bundne fond	8	-120 000	0	0	-413 267
Sum bruk av avsetninger		-5 629 955	-1 099 427	-1 208 927	-413 267
Avsatt til disposisjonsfond	8	8 975 736	0	0	3 994 316
Avsatt til bundne fond	8	576 335	0	0	0
Overført til investeringsregnskapet		2 791 818	2 900 000	0	7 050 000
Sum avsetninger		12 343 889	2 900 000	0	11 044 316
REGNSKAPSMESSIG OVER/UNDERSKUDD		0	0	0	-3 088 005

Årsregnskap Balanse

<u>Navn</u>	<u>Note</u>	<u>Regnskap</u>	<u>Regnskap</u>
		<u>01.01.2018 -</u> <u>31.12.2018</u>	<u>01.01.2017 -</u> <u>31.12.2017</u>
EIENDELER:			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	5	920 391 141	851 957 948
Utstyr, maskiner og transportmidler	1,6,12	13 279 130	17 324 665
Utlån	7	1 044 135	0
Aksjer og andeler	7,12	67 620 753	67 602 657
Omløpsmidler			
Aksjer og andeler	7	7 000	7 000
Kortsiktige fordringer	9	14 275 218	17 193 724
Kasse, bankinnskudd		135 547 586	95 627 398
<u>SUM EIENDELER:</u>		<u>1 152 164 964</u>	<u>1 049 713 392</u>
 <u>EGENKAPITAL OG GJELD:</u>			
Egenkapital			
Kapitalkonto	15	-1 002 335 159	-936 885 269
Uindekket i inv.regnskapet		8 000 000	12 000 000
Regnskapsmessig mindreforbruk (Udisp. overskudd)		0	-3 088 005
Disposisjonsfond	8	-24 129 034	-17 575 247
Bundne investeringsfond	8	-13 692 742	-12 405 744
Ubundne investeringsfond	8	-88 117 000	-59 956 684
Bundne driftsfond	8	-1 017 633	-561 298
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	10	-30 873 396	-31 241 145
<u>SUM EGENKAPITAL OG GJELD:</u>		<u>-1 152 164 964</u>	<u>-1 049 713 392</u>

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Bergen kirkelige fellesråd er satt opp etter de samme prinsipper som gjelder for kommunesektoren, samt forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke og God kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Det er inngått avtale med Akasia-konsernet om leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr. BKF har vurdert avtalen opp mot NRS14/GKRS8 som regulerer leieavtaler. Disse regulerer regnskapsføring for leietaker (og ikke utleier). På denne bakgrunn har BKF valgt å behandle avtalen som en ordinær leieavtale, med inntektsføring av årlig leiebeløp i driftsregnskapet.

Note 2 Tilskudd fra Bergen kommune

BKF mottar tilskudd fra Bergen kommune i tråd med Kirkelovens paragraf 15. Tilskuddet fordeler seg som følger.

Drift:	
Formål Den Norske Kirke	91 184 250
Formål Gravplass	48 081 395
Formål Kirkelig administrasjon	16 957 230
Påskefest	153 000
Sum	156 375 875

Investering:	
Formål Kirker	31 693 500
Formål Vernede kirker	17 154 400
Formål Gravplass, kapell og krematorium	21 443 500
Til utbygging av Antveit gravplass	25 000 000
Til kjøp av gravplassareal	5 830 000
Sum	101 121 400

Note 3 Lønn

Lønn	76 401 697
Arbeidsgiveravgift	12 205 769
Pensjonsutgifter	12 251 768
Annen godtgjørelse	1 023 537
Sum	101 882 771

Herav ytelser til ledende personer: Kirkevergen	1 033 665
--	-----------

Note 4 Pensjonsforpliktelse

Alle ansatte er tilknyttet Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) i samsvar med tariffavtale i KA tariffområde. Arbeidsgivers andel av premie er utgiftført med kr 12.251.768 inkl. AFP og reguleringspremie. Ansatte betaler 2 % av premien.

Pensjonsforpliktelser og pensjonmidler er ikke balanseført.

Akasia-konsernet dekker pensjonsforpliktelser for ansatte som har vært ansatt i "Akasia i BKF". I 2018 er kundeforholdet ivarettatt via BKF, men alle løpende kostnader er utgiftført i Akasia-konsernet sine regnskaper. Akasia-konsernet har i løpet av 2018 opprettet egen pensjonskasse, og Akasia sin del av pensjonsforpliktelsen i BKP blir flyttet over til denne pensjonskassen i 2019.

Før årsoppgjørsposteringer i pensjonskassens regnskap har BKF har pr 31.12.18 kr 12.519.166 innestående på premiefond, mens Akasia har kr 504.000.

Estimert forpliktelse/midler 31.12.18	BKF	Akasia
Brutto påløpt forpliktelse	197 503 278	174 457 923
Pensjonsmidler	199 615 433	180 474 455
Netto pensjonsforpliktelse	-2 112 155	-6 016 532

Medlemsstatus

Antall aktive	240	8
Antall oppsatte	471	908
Antall pensjoner	137	115

Note 5 Faste eiendommer og anlegg

Avskrivningstid	År							
Kirker	50							
Eiendom for utleie	25							
Gravplasser, kapell o.l.	50-80							
	31.12.2017	Hist.verdi inkl. oppskr.	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2018
Kirker	516 422 118	785 500 423	269 078 306	62 777 989			12 804 421	566 395 686
Eiendom for utleie	6 796 484	8 097 618	1 301 135				335 174	6 461 311
Gravplasser, kapell o.l.	328 739 346	379 351 802	50 612 456	24 009 485			5 214 685	347 534 145
Sum	851 957 948	1 172 949 843	320 991 897	86 787 474	0	0	18 354 280	920 391 141

Note 6 Inventar, utstyr, maskiner og transportmidler

Avskrivningstid	År							
Inventar	10-14							
Data utstyr	5							
Systemer/programvare	5-10							
Traktorer	10							
Gravemaskiner	10							
Biler	10							
Maskiner	10							
Verktøy og lette mask.	3							
	31.12.2017	Akkumulert ansk.kost	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2018
Inventar	3 251 124	4 061 786	810 662				297 403	2 953 722
Data utstyr	3 249 786	8 279 915	5 030 129	401 581			1 001 693	2 649 674
Systemer/programvare	2 400 154	17 193 274	14 793 120				495 259	1 904 895
Traktorer	942 120	3 236 781	2 294 661				205 552	736 567
Gravemaskiner	1 094 093	4 455 671	3 361 577		34 734		444 649	614 710
Biler	5 764 163	14 666 020	8 901 858		286 835	156 441	1 355 618	3 965 268
Maskiner	606 558	2 765 543	2 158 985				152 265	454 294
Verktøy og lette mask.	16 667	597 082	580 415				16 667	0
Sum	17 324 664	55 256 070	37 931 408	401 581	321 570	156 441	3 969 105	13 279 130

Avskrivningsbeløpet for inventar gjelder leie av Sandviken menighetshus og kontorer i Storetveit menighet. Storetveit menighet, oppgradering av kontorer, vil bli fratrukket husleie frem til år 2022. Sandviken menighetshus, leien dekket frem til 30.11.2030.

Note 7 Aksjer og andeler

Aksjer:

Selskap	Eierandel	Balanseført verdi
Akasia AS	100,0 %	67 601 657
Kirkepartner AS	9,0 %	19 096

Bergen kirkelige fellesråd har i 2018 ytet et ansvarlig lån på kr 1.044.135 til Kirkepartner AS. Lånet er avdragsfritt i 5 år og nedbetales deretter over 2 år.

Omløpsmiddel:

Andel Bildelingen	7 000
-------------------	-------

Note 8 Avsetninger

Spesifikasjon over fond, avsetning til og bruk av fond 2018

Type fond	IB	Årets avsetninger	Årets bruk avsetninger	UB
Disposisjonsfond	-17 575 247	-8 975 736	2 421 949	-24 129 034
Bundne driftsfond	-561 298	-576 335	120 000	-1 017 633
Ubundne investeringsfond	-59 956 684	-45 985 096	17 824 779	-88 117 000
Bundne investeringsfond	-12 405 744	-5 830 000	4 543 003	-13 692 742
Sum	-90 498 973	-61 367 167	24 909 731	-126 956 408

Note 9 Kortsiktig fordring

Kortsiktig fordring består av følgende poster:

Momskompensasjonskrav	6 694 874
Kunder gravplassmyndigheten	2 283 415
Lønn og lønnsrefusjoner	670 321
Forskuddsbetalte kostnader	1 745 970
Kortsiktig fordring menigheter	1 402 493
Annen kortsiktig fordring	1 478 145
Sum	14 275 218

Note 10 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld består av følgende poster:

Leverandørgjeld	-14 599 972
Skyldig offentlige avgifter	-6 194 702
Feriepenger	-8 494 543
Annen kortsiktig gjeld	-1 584 179
Sum	-30 873 396

Note 11 Budsjett

Opprinnelig budsjett ble vedtatt 20.12.2017.
Budsjettet er revidert 31.10 og 12.12.

Note 12 Nærstående parter

Bergen kirkelige fellesråd forvalter eierskapet i Akasia AS på vegne av soknene i Bergen.
Akasia kirke og gravplass AS er et egenregiselskap som leverer tjenester til BKF.
Akasia AS eier 100 % av aksjene i Akasia kirke og gravplass AS.

Pr 31.12.2018 er det inngått følgende avtaler mellom Bergen kirkelige fellesråd og Akasia AS med datterselskap:

Akasia AS

Avtale vedrørende rettigheter og forpliktelser knyttet til BKF's pensjonsordning så langt den gjelder ansatte i Akasia, inkl. tilleggsavtale om at Akasia AS overtar alle rettighetene og forpliktelsene knyttet til pensjonsordningen.
Avtale for leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr

Akasia kirke og gravplass AS

Avtale om leveranse av FM-tjenester
Løpende driftsavtaler (SLA) innen
Renhold, service, drift og vedlikehold av bygninger
Service, drift og vedlikehold av utomhusanlegg
Kapelltjenester, gravferd og kremasjon
Regnskap og lønn BKF og menighetene
Tilsyn og drift av utleiebygg

Transaksjoner i 2018

(inkl mva)	Faktura fra Akasia konsernet til BKF	Faktura fra BKF til Akasia- konsernet
Akasia kirke og gravplass AS *) og **)	130 475 164	135
Akasia AS ***)	23 800	5 398 852
Akasia Barnehage AS		66 011
Akasia Eiendomsforvaltning AS		6 250
	130 498 964	5 471 248
*) Herav faste driftsavtaler	66 119 745	
***) Herav ført i investeringsregnskapet	52 113 580	
**) Herav leie datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr		4 375 000

Note 13: Revisjon

Det er i 2018 betalt kr 649.855 for revisjonstjenester.
Kr 224.855 av dette gjelder bistand/rådgivning.

Note 14: Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Omløpsmidler 31.12	149 829 804	112 828 123
Kortsiktig gjeld 31.12	-30 873 396	-31 241 145
Arbeidskapital 31.12	118 956 408	81 586 978
Arbeidskapital 01.01	81 586 978	63 612 100
Endring AK i balansen (A)	37 369 430	17 974 878
Anskaffelse av midler		
Inntekter driftsdel	238 314 163	234 195 001
Inntekter investering	90 500	1 142 780
Innbetalinger ved eksterne transaksjoner	118 816 282	94 606 685
Sum anskaffelse av midler (B)	357 220 945	329 944 466
Anvendelse av midler		
Utgifter driftsdel	231 612 829	220 551 957
Utgifter investering	87 176 455	91 417 631
Utbetalinger ved eksterne transaksjoner	1 062 231	0
Sum anvendelse av midler (C)	319 851 515	311 969 588
Endring arbeidskapital (B-C)	37 369 430	17 974 878

Note 15
KAPITALKONTO 2018

DEBET		KREDIT	
		IB, kap.kto: Overskudd i kapital	936 885 269
11 Salg av fast eiendom		10 Aktivering av fast eiendom	86 787 474
13 Avskrivning/nedskrivning fast eiendom	18 354 280	12 Oppskrevet fast eiendom	
15 Salg av aksjer og andeler		14 Kjøp av aksjer og andeler	18 096
17 Nedskrevet aksjer og andeler		16 Oppskrevet aksjer og andeler	
19 Avdrag på utlån		18 Utlån	1 044 135
21 Nedskrevet utlån		20 Oppskrevet utlån	
23 Salg biler, mask., inv., utst.	321 570	22 Kjøp av biler, maskiner, inv., utstyr	401 581
25 Avskrivning av biler, mask., inv., utst.	4 125 647	24 Oppskrevet biler, maskiner, inv., utst.	
27 Oppskrevet / overtatt ekst. lån		26 Nedskrevet / overført ekst. lån	
29 Bruk av lånemidler		28 Avdrag ekst. lån	
31 Urealisert kurstap i år		30 Tilb.ført ureal.kurstap forr. år	
33 Tilbakeført urealisert kursg. forr. år		32 Tilbakeført lån av lånefondet	
UB, kap.kto: Overskudd i kapital	1 002 335 159		
SUM DEBET	1 025 136 656	SUM KREDIT	1 025 136 556

* se note 5 og 6

Fellesrådets økonomi 2018

Investeringsregnskap

(tall i parentes gjelder tilsvarende tall for 2017)

Det er investert totalt 87,2 (91,5) mill kroner (inkl mva) i anleggsmidler, hvorav 62,8 (57,9) mill kroner til kirkebygg, 24,0 (32,3) til gravplasser og 0,4 (1,3) mill kroner til IKT (nettverk).

Investering kirkebygg har følgende fordeling:

	Mill kroner
Middelalderkirker	36,6
Nye kirkebygg	12,7
Rehabilitering kirkebygg	13,5
Sum	62,8

Arbeidet med restaurering av Domkirken og Korskirken har pågått for fullt gjennom hele året. I Domkirken er øvre del av tårnet ferdig, men steinkonservering av nedre del pågår. I Korskirken er hovedtak og veggene på kirkeskipet ferdig. Investeringsutgifter utover årets bevilgning er dekket fra investeringsfond.

Når det gjelder «Nye kirkebygg» er arbeidet med nye kontorer i Solheim kirke sluttført. Vi venter fortsatt på byggetillatelse for tilbygget til Birkeland kirke, og ferdigstilling av reguleringsplan i Sædalen. Midler avsatt i budsjettet til disse to prosjektene er derfor overført til investeringsfond.

Det er gjennomført en rekke større og mindre investeringsprosjekter på de øvrige kirkebyggene våre. Blant annet er Sandvikskirken ferdig rehabilitert både innvendig og utvendig. I Eidsvåg kirke er ytterveggene ferdige og taklekkasjer utbedret. I Biskopshavn er rehabilitering av yttervegger og sikring av tak godt i gang og ved Åsane kirke er inngangspartiet oppgradert. Skjold kirke er malt.

På gravplassområde har investeringstakten vært lavere enn året før. I budsjettet var det lagt opp til en gradvis utbygging av Antveit gravplass innenfor eksisterende budsjetttrammer. Etter at Bergen kommune bevilget ekstra midler til prosjektet i løpet av året (25 mill kroner) er det realistisk med full utbygging i løpet av to år. Det er derfor nødvendig med ny prosjektering før anleggsstart. Udisponerte budsjettmidler er overført til investeringsfond.

I løpet av året er inngangspartiet foran Møllendal kapell oppgradert. På Fyllingsdalen gravplass er det etablert nytt felt med kistegraver og på Loddefjord gravplass er nytt felt tilrettelagt for muslimsk gravskikk ferdigstilt. Assistentkirkegården har fått nytt støpjernsgjerde langs Kalfarveien, og arbeidet med sletting av gamle graver har pågått for fullt også i 2018. Navnet minnelund er ferdigstilt på Storetveit kirkegård og Fyllingsdalen gravplass, og i tillegg er minnesmerke nr. to kommet på plass på Åsane kirkegård. Arbeid med rehabilitering av Borgstova i Arna er godt i gang.

I 2018 har IKT-avdelingen har et særlig fokus på å oppgradere nettverkløsninger til kirkebyggene/kontorene.

Tidligere års udekket underskudd knyttet til kjøp av gravplassareal er i 2018 regulert ned med 4,0 mill kroner

Bergen kommune bevilget i budsjettet for 2018 totalt 70,3 mill kroner til investering. I tillegg ble det i forbindelse med behandling av første tertial bevilget ytterligere 30,8 mill kroner, hvorav 25 mill kroner til Antveit gravplass og 5,8 mill kroner til kjøp av nytt gravplassareal i Arna. Momskompensasjon utgjør 17,2 mill kroner. Åsane menighet har bidratt med kr 350.000 til oppgradering av inngangspartiet utenfor kirken, og vi har fått kr 155.000 fra Riksantikvaren til dokumentasjon av steinhuggermerker i Domkirken og Korskirken.

Overføring til/fra fond fremgår av vedlegg (Disponeringer).

I budsjettet var det forutsatt at nytt gravplassareal i Arna skulle erverves i 2018. Denne transaksjonen gjennomføres i 1. kvartal 2019, og forklarer i hovedsak budsjettavviket på postene «Investeringer i anleggsmidler» og «Bruk av avsetninger»

(mill. kroner)	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Investeringer i anleggsmidler	87,2	99,7	85,1	91,5
Avdrag på lån investering	1,1	1,1	-	-
Dekning av tidl.års udekket	4,0	4,0	4,0	5,4
Avsetninger	51,8	51,0	-	31,6
Årets finansieringsbehov	144,1	155,7	89,1	128,4
Finansiert slik:				
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eiend.	-0,1	-	-	-1,1
Refusjoner	-17,2	-18,0	-	-18,5
Tilskudd til investeringer	-101,6	-101,1	-70,3	-76,1
Mottatte avdrag på utlån (ekstraord.)/bruk av lånemidler				
Sum ekstern finansiering	-118,9	-119,1	-70,3	-95,7
Overført fra driftsregnskapet	-2,8	-2,9	-	-7,1
Bruk av avsetninger	-22,4	-33,7	-18,8	-25,6
Sum finansiering	-144,1	-155,7	-89,1	-128,4
Udekket/udisponert	-	-	-	-

Driftsregnskap

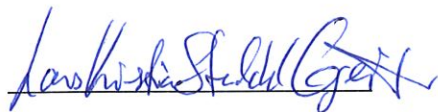
Driftsregnskapet viser et mindreforbruk før disposisjoner på 6,7 mill kroner. Av dette er 2,8 mill kroner i henhold til budsjettvedtak overført til investeringsregnskapet.

BKF mottok i 2018 totalt 156,4 mill kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Av andre store inntekstposter kan nevnes 22,0 mill kroner fra Den norske kirke og diverse egne inntekter på kr 23,8 mill kroner (blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter).

Pr 31.12.18 hadde BKF ca160 ansatte fordelt på 143 årsverk. Av totalt driftsutgifter på 240,9 mill kroner er 101,9 mill benyttet til lønn og sosiale utgifter. Kjøp av varer og tjenester utgjør 100,6 mill kroner, og er benyttet til løpende drift og vedlikehold av kirker og gravplasser, gravferdstjenester og administrasjon. 66 % av dette gjelder kjøp av tjenester fra egenregiselskapet Akasia kirke og gravplass AS.

(mill. kroner)	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter	-237,6	-243,7	-214,0	-233,2
Driftsutgifter	232,7	243,2	216,5	220,8
Brutto driftsresultat	-4,9	-0,5	2,5	-12,4
Netto finansinntekter/-utgifter	-1,8	-1,3	-1,3	-1,4
Resultat før disposisjoner	-6,7	-1,8	1,2	-13,7
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)	-3,1	-	-	-
Bruk av bundet disposisjonsfond / disposisjonsfond	-2,5	-1,1	-1,2	-0,4
Avsatt til disposisjonsfond/bundne driftsfond	9,6	-	-	4,0
Overført til investeringsregnskapet	2,8	2,9	-	7,1
Sum avsetninger	6,7	1,8	-1,2	10,6
Regnskapsmessig resultat	0,0	0,0	0,0	3,1

Bergen, 15.02.2019/20.02.2019

Lars Kristian Stendal Gjervik
Leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilken
Kirkeverge

Til Bergen Kirkelige Fellesråd

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Bergen Kirkelige Fellesråd som viser et netto driftsresultat på kr 6.713.935 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bergen Kirkelige Fellesråd per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av fellesrådet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i fellesrådets årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Fellesrådets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide og fastsette årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet,

men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av fellesrådets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med fellesrådet blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av fellesrådets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 19.mars 2019
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-03-19 14:19:41Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Bergen Kirkelige Fellesråd
Att.: Daglig leder Asbjørn Vilkenen
Vestre Strømkaien 7

5008 BERGEN

Revisjonsrapport nr. 1 (journalføres)

19. mars 2019

REVISJONSRAPPORT FOR REGNSKAPSÅRET 2018

Vi har avsluttet revisjonen av årsregnskapet for Bergen Kirkelige Fellesråd (BKF) for 2018. Vi vil i denne forbindelse knytte noen kommentarer til vårt arbeid og det fremlagte årsregnskap. Revisjonsrapportens formål er å gi en oppsummering av vesentlige forhold som vi er blitt kjent med i løpet av revisjonen.

I vår revisjon har vi gjennomført de revisjonshandlinger vi har ansett nødvendig for å få bekreftet at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Etter vår mening har samarbeidet med fellesrådets ledelse og øvrig personale vært godt. Vi har fått den assistanse og de opplysninger vi har bedt om.

Fellesrådets ledelse er ansvarlig for å etablere og opprettholde en tilfredsstillende intern kontroll, herunder sørge for at regnskapsføringen er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på betryggende måte.

Vi gjør oppmerksom på at vår gjennomgang av den interne kontroll er begrenset til den gjennomgang vi er pliktige til i henhold til god revisjonsskikk.

Uavhengighet og objektivitet

Vi vil innledningsvis bekrefte at revisjonsteamet overholder kravene til uavhengighet og objektivitet i henhold til revisorloven. Vi har heller ikke utført andre tjenester enn revisjons- og revisjonsrelatert arbeid for fellesrådet.

Intern kontroll

Vår gjennomgang av interne rutiner knyttet til de økonomiske områdene viser at disse i stor grad er tilfredsstillende, men at det er begrenset med skriftlige rutinebeskrivelser og beskrivelser av kontroller. Dette gjelder for områdene innkjøp, inntekter og utfakturering, og lønn. Vi anbefaler at BKF prioriterer at disse formaliseres i større grad, samt inkluderer eventuelle kontroller som gjennomføres i skriftliggjøringen.

Revisjonen gjennom året

Ved vår revisjon gjennom året har vi lagt vekt på å kontrollere påliteligheten i de interne kontroll- og regnskapsrutiner som fører frem til og danner grunnlaget for avleggelsen av årsregnskapet. Videre har vi utført direkte kontroll av utvalgte poster i regnskapet.

Vi har ikke avdekket noen forhold som var av en slik karakter eller størrelse at de skaper usikkerhet om det fremlagte årsregnskap. Vi vil likevel kommentere enkelte forhold nedenfor.

Periodisering av inntekter

Feilperiodisering av festeavgifter

Festeavgifter inntektsføres fullt ut på tidspunkt for fakturering uavhengig av perioden som festeavgiften gjelder for. Inntekten skulle vært periodisert over den aktuelle festeperioden. Det er vår vurdering at

nettoeffekt av dette ikke er vesentlig for regnskapet da det gjøres tilsvarende hvert år. Det er likevel vår anbefaling at BKF får på plass et system som gjør fellesrådet i stand til å gjennomføre riktig regnskapsperiodisering av festeavgifter.

Feilperiodisering av inntekt fra Fønix Miljø AS

BKF har i 2018 inntektsført TNOK 788 fra Fønix Miljø AS som gjelder 2017, uten at det var satt av for inntekten i regnskapet for 2017. Nettoeffekten av feilen vil ikke være vesentlig for regnskapet ettersom tilsvarende inntekt for 2016 er bokført i 2017. Det er likevel vår anbefaling at BKF får på plass en rutine som gjør at inntekt som gjelder et år også blir bokført det samme året.

Lønn

Kontroll av arbeidsavtaler

Vi har kontrollert et utvalg ansatte mot underliggende arbeidsavtale for å påse at avtale er på plass og at lønnsutbetaling samsvarer med avtale. I vår kontroll har vi avdekket en ansatt som ikke har arbeidsavtale for sin nåværende stilling, kun for en tidligere stilling. Vi anbefaler at BKF sørger for at alle ansatte har avtaler som reflekterer den stillingen som de innehar hos fellesrådet.

Kontrollrutiner lønnsutbetaling

Personer på lønn som har tilgang til å kjøre lønn har samtidig mulighet til å gjennomføre utbetaling. Imidlertid har BKF på plass gode kompenserende kontroller ved dobbel godkjenning bank og ved rutine for gjennomgang av lønnslistene av økonomi og personal ved hver lønnsutbetaling. Vi vil anbefale at BKF ser på muligheten for at sistnevnte rutine utvides med at hver menighet også gjennomgår lønnslistene ved utbetaling, noe som vil styrke kontrollrutinen ytterligere.

Merverdiavgiftskompensasjon

Vi har løpende foretatt kontroller av grunnlag for søknad om merverdiavgiftskompensasjon, og våre kontroller har ikke avdekket vesentlige feil i grunnlag for søknad.

Revisjonen av årsoppgjøret

Ved vår revisjon av årsoppgjøret har vi lagt vekt på kontroll av fullstendighet av inntekter og gjeld, og gyldighet av eiendeler og kostnader.

Dokumentasjonen på årsregnskapet som er blitt fremlagt for revisjon har vært av tilfredsstillende kvalitet.

Vi har ved våre revisjonshandlinger ikke funnet vesentlige formelle eller materielle feil i det fremlagte regnskap.

Avslutning

Vennligst ta kontakt dersom det er spørsmål til punktene ovenfor.

Vi vil avslutningsvis takke for et godt samarbeid knyttet til revisjonen av regnskapsåret 2018.

Med vennlig hilsen
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalget

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-03-19 14:11:57Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2017/90-5
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksfremstilling

Saksgang

Utvalg	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	12/19	02.04.2019

Vurdering av om Deloitte er uavhengig i relasjon til BKF i 2019

Bakgrunn for saken:

I samsvar med forskrift om revisjon (revisjonsforskrifta) § 12 skal oppdragsansvarlig revisor for kommuner og fylkeskommuner ha ført en hederlig vandel. Oppfølging av dette kravet ligger til kontrollutvalget, jf. merknader til nevnte paragraf.

Jf. revisjonsforskriften § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Det vil være naturlig at revisor for Bergen kirkelige fellesråd leverer tilsvarende egenvurdering til kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlig revisor for Bergen kirkelig fellesråd hos Deloitte, Unni-Renate Moe, har sendt over en slik egenvurdering. Egenvurderingen ligger ved saken.

Drøfting

I regler for kontrollutvalget § 2 heter det bl.a.:

Kontrollutvalget skal på Fellesrådets vegne forestå den løpende kontroll med BKF's virksomhet – herunder kontrollere om Fellerådets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

Som det går frem av denne regelen har kontrollutvalget ansvar for å se til at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalgets behandling av ansvarlige revisorers egenvurdering, vil være et ledd i å se til at dette er tilfelle.

De spesifikke lovhjemlene om uavhengighet, jf. kommuneloven § 79, samt forskrift om revisjon, §§ 13-14, er medtatt i egenerklæringen.

Sekretariatet kan ikke se at det kommer frem opplysninger i egenerklæringen som svekker Deloittes oppdragsansvarlige revisor, Unni-Renate Moe, sin uavhengighet i relasjon til Bergen kirkelige fellesråd.

Konklusjon

Ut fra innholdet i egenerklæringen blir det anbefalt å ta den til etterretning.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar egenvurderinga fra ansvarlig revisor, Unni-Renate Moe vedr. om Deloitte er uavhengig i relasjon til Bergen kirkelige fellesråd, til etterretning.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg

1 BKF uavhengighetserklæring 2019

Til Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd

Uavhengighetserklæring

Deloitte AS v/partner Unni-Renate Moe sin egenvurdering av uavhengighet følger punktvis i forhold til krav i kommuneloven § 79 og revisjonsforskriftene §§ 13 og 14:

Pkt. 1: Ansettelsesforhold	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke annen stilling hos kommunen eller i virksomheter som kommunen deltar i.</i>
Pkt. 2: Medlem i styrende organ	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som kommunen deltar i.</i>
Pkt. 3: Deltar i eller har funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke funksjoner i noen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor for Bergen kirkelige fellesråd.</i>
Pkt. 4: Nærstående	<i>Ansvarlig revisor eller andre som deltar i revisjonen har ikke nærstående som har tilknytning til Bergen kirkelige fellesråd som er av betydning for vår uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Vi bekrefter at det for tiden ikke blir ytet rådgivnings- eller andre tjenester til Bergen kirkelige fellesråd som kommer i konflikt med krav til uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Vi bekrefter at det for tiden ikke blir ytet tjenester til Bergen kirkelige fellesråd som hører inn under kommunen sine egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Vi bekrefter at Deloitte for tiden ikke opptre som fullmektig for Bergen kirkelige fellesråd.</i>
Pkt. 8: Andre særegne forhold	<i>Vi kjenner ikke til at det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Bergen kirkelige fellesråd.</i>

Bergen, 19. mars 2019
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-03-19 14:13:54Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2017/82-27
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksfremstilling

Saksgang

Utvalg	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	13/19	02.04.2019

Deloitte presenterer revisjonsplan 2019 for regnskapsrevisjonen i BKF

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget i bergens kirkelige fellesråd har ansvar for at det blir gjennomført regnskapsrevisjon i BKF, jf. regler for kontrollutvalget § 2, der det bl.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Drøfting

Kontrollutvalgets behandling av revisjonsplan og informasjon om regnskapsrevisjonen så langt i 2019, vil være et ledd i å se til at BKF's regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Sekretariatet har mottatt vedlagte revisjonsplan for 2019.

Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalget få anledning til å komme med innspill til fokusområder i interimrevisjonen som skal gjennomføres dette året, dersom de ønsker det, selv om det er revisjonen som fastsetter den endelige revisjonsplanen.

Konklusjon

Dersom det ikke kommer frem noe spesielt i møtet blir det anbefalt at kontrollutvalget tar informasjonen fra Deloitte AS til orientering.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisjonsplanen og informasjonen om regnskapsrevisjonen så langt i 2019 fra Deloitte AS til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg

1 Revisjonsplan Bergen Kirkelige Fellesråd 2019

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Oppstartsmøte med økonomisjef og regnskapsfører	Revisjonen har oppstartsmøte med økonomisjef og regnskapsfører tidlig på høsten for å gå kort gjennom revisjonsprosessen og for informasjonsutveksling om evt. endringer. I møtet vil misligheter og rutiner knyttet til forebygging og avdekking av misligheter bli vektlagt.	Deloitte	Sept.
Rutiner	Vi vil kartlegge og teste vesentlige rutiner i fellesrådet: <ul style="list-style-type: none"> • Utgifter/innkjøp • Lønn • Inntekter Fokus her vil være på etablert intern kontroll på de ulike områdene.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Utgifter	Detaljkontroll av utgifter.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Investeringer/finans	Påse at fellesrådet har regler for finansforvaltningen. Påse at reglene følges.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt. Jan.- mars
Nærstående parter	Kartlegge omfang av transaksjoner med nærstående.	Deloitte - interimsrevisjon	Sept./okt.
Kontrollutvalgsmøte	Revisor skal i etterkant av interimsrevisjonen informere kontrollutvalget om evt. vesentlige funn.	Deloitte	Okt./nov.
Mva.kompensasjon	Revisor skal foreta kontroll av hver termin for mva.kompensasjon før denne sendes inn og signeres. Regnskapsfører skal derfor sende nødvendig dokumentasjon (tall i omsetningsoppgave og oversikt over alle transaksjoner for den aktuelle termin) til revisor <u>senest fem virkedager</u> før frist for signering. Frist for innsendelse er innen 1 måned og 10 dager etter utløpet av hver termin, jfr Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 7. For 3. termin er det utsatt frist. Økonomisjef er ansvarlig for innsendelse og for å gi beskjed til Deloitte når oppgaven er klar til signering.	Økonomisjef og Deloitte Økonomisjef og Deloitte	Løpende
Offisielt regnskap	Årsregnskapet skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger, jfr. Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og	Kirkeverge	Undertegn et og framlagt revisor

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
	menighetsråd i Den norske kirke § 5-7. Notekravene i § 5-4 er et minimumskrav.		innen 01.03
Offisielt regnskap til revisor	<p>Avstemninger må ikke være ferdigstilt ved avleggelse av regnskapet, men samtlige avstemninger må være ferdigstilt til dato for revisjonsbesøk.</p> <p>Vi benytter Deloitte Connect til mottak av dokumentasjon.</p>	Økonomisjef	
Offisielt regnskap	<p>Ved mottak av endelig regnskap, vil vi påse følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regnskapsmaterieell mottas innen 01.03. • Regnskapsoversikter henger sammen • Nødvendige noteopplysninger er utarbeidet • Avslutning av regnskapene er iht. forskrift • Budsjettall stemmer med vedtatt budsjett 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Bank	<ul style="list-style-type: none"> • Bankavstemming 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Investeringer	<ul style="list-style-type: none"> • Verdsettelse og klassifisering av verdipapirer • Avkastning på verdipapirer 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Fordringer	<ul style="list-style-type: none"> • Kundereskontro mot regnskap • Tap på krav (inkl. innbetalingskontroll) for fordringer generelt inkl. vurdering av kundefordringer • Kreditsaldoer • Periodisering inntekter • Avsetninger knyttet til forskuddsbetalte utgifter 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Driftsmidler	<ul style="list-style-type: none"> Anleggsregister mot regnskap Aktivering Salg Avskrivninger iht. regelverk Gjennomgang prosjektrekskap ved behov 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Påløpte utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere om fellesrådet har tilfredsstillende rutine for å identifisere avsetning for påløpte utgifter Vurdere avsetningene som er gjort 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Leverandørgjeld	<ul style="list-style-type: none"> Leverandørreskontro mot regnskap Debetsaldoer Utbetalingskontroll 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Egenkapital/fond	<ul style="list-style-type: none"> Evt. bevegelser kontrolleres mot avsetninger og bruk i driftsregnskap og investeringsregnskap Kapitalkonto 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Inntekter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av inntekter Rammeoverføring kommune 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av utgifter Periodisering iht. anordningsprinsippet 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars
Lønn	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av lønnskostnader Kontrolloppstilling over innberettet beløp Feriepenger Pensjon Skattetrekk Arbeidsgiveravgift Sykepengerefusjoner 	Deloitte - årsoppgjør	Jan. -mars

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Revisjonsberetning	Revisor skal avgi revisjonsberetning senest 1. april, jfr. Forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke § 5-7.	Deloitte	Senest 1. april
Kontrollutvalget	Økonomisjef og kirkeverge skal sende årsregnskap inkludert årsberetning til sekretariatet umiddelbart etter ferdigstillelse slik at sekretariatet kan forberede sak til kontrollutvalget	Kirkeverge/ økonomisjef	Umiddelbart etter ferdigstillelse, i god tid før møte i kontrollutvalget

Arkivsak: 217
Arkivnr: 2018/59-14
Saksbehandler: Roald Breistein

Saksfremstilling

Saksgang

Utvalg	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd	14/19	02.04.2019

Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle- og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene - Status i arbeidet ved Deloitte

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget i BKF gjorde slikt vedtak i sak PS 33/18 i møte 11.09.2018:

1. *Kontrollutvalget ønsker at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon innen «Personalavdelingen og relasjonen mellom Kirkevergen og menighetene».*
2. *Deloitte blir bedt om å levere forslag til prosjektplan i tråd med de føringer utvalget har gitt, inkl. formål, problemstillinger, ev. avgrensinger, leveringstidspunkt og ressursbruk.*
3. *Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet senest innen 02.10.2018.*
4. *Kontrollutvalget gir leder i utvalget, i samråd med sekretariatet, fullmakt til å godkjenne prosjektplanen.*
5. *Prosjektplanen blir lagt frem for kontrollutvalget til orientering i møte 04.12.2018.*

I tråd med punkt 4 i vedtaket over ble vedlagte prosjektplan godkjent i e-post til Deloitte 02.10.2018.

Av den godkjente prosjektplanen fremgår det at formålet med forvaltningsrevisjonen er:

«Formålet med forvaltningsrevisjonen vil være å undersøke om samarbeidet mellom Kirkevergen og menighetene i Bergen er hensiktsmessig organisert og i samsvar med regelverket. Videre er det et formål å undersøke om administrasjonslederstillingene i menighetene fungerer etter intensjonen, om arbeidsgiveransvaret til Kirkevergen for administrasjonslederen er hensiktsmessig definert, og om menighetsrådet har tilstrekkelig myndighet ovenfor stillingen.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt formål har revisjonen formulert følgende problemstillinger:

1. *I hvilken grad er samarbeidet mellom Kirkevergen og menighetene organisert på en hensiktsmessig måte?*
 - a. *a) Er rolle- og ansvarsdelingen mellom Kirkevergen og menighetene tydelig og avklart?*
 - b. *b) Samsvarer den avtalte rolle- og ansvarsdelingen mellom Kirkevergen og menighetene med krav i lovverket?*
 - c. *c) I hvilken grad er den avtalte rolle- og ansvarsdelingen mellom Kirkevergen og menighetene hensiktsmessig?*
 - d. *d) I hvilken grad praktiseres den avtalte rolle- og ansvarsdelingen mellom Kirkevergen og menighetene?*

2. *I hvilken grad fungerer administrasjonslederstillingen i menighetene etter intensjonen?*
 - a. *a) Er administrasjonslederens oppgaver og ansvar tydelige og avklarte, og praktiseres disse som forutsatt?*
 - b. *b) Er administrasjonslederens rapporteringslinjer tydelige og avklarte, og praktiseres disse som forutsatt?*
 - c. *c) Er instruksjer og arbeidsbeskrivelser for administrasjonslederstillingen i samsvar med regelverket?*
 - d. *d) Er Kirkevergens arbeidsgiveransvar for administrasjonslederstillingen hensiktsmessig definert?*
 - e. *e) I hvilken grad har menighetsrådet tilstrekkelig myndighet overfor administrasjonslederen?*

Drøfting:

I møte i kontrollutvalget 05.02.2019 i sak PS 3/19 ble dette protokollert:

«Deloitte diskutere med kontrollutvalget hvilke menigheter/menighetsråd som skal plukkes ut til intervju for å få et best mulig representativt utvalg. Deloitte vil plukke ut 3 menigheter/menighetsråd til intervju, og kontrollutvalget foreslo at man velger mellom disse: Åsane, Storetveit/Bønes, Fyllingsdalen, Markus, Skjold, Laksevåg eller Fana.»

I dette møtet vil Deloitte orientere om status og framdrift så langt i prosjektet. Deloitte blir også utfordret på å ta opp med kontrollutvalget dersom de ser forhold (røde eller gule flagg) som gjør at det bør gjøres endringer i bestillingen.

Konklusjon:

Dersom det ikke kommer frem særskilte opplysninger, som f.eks. krever justering ift. Prosjektplan, leveringstidspunkt el., blir det anbefalt at kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

PS 15/19 Referatsaker

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn (fkt@fkt.no)

Sendt: 21.02.2019 13:05:24

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn

Kopi:

Emne: FKT - Invitasjon til fagkonferanse 2019 - Kristiansand 4. -5. juni

Vedlegg: Program.pdf

FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN

Fagkonferanse 2019 - Kristiansand 4. -5. juni, [Clarion hotel Ernst](#)

[Du kan laste ned hele invitasjonen her](#)

PROGRAM:

4. juni

Journalist i Kommunal Rapport, Marte Danbolt vil åpne konferansen og vi har gitt henne denne utfordringen: **Kontrollutvalget i lokaldemokratiet – spiller det noen rolle?** Marte har skrevet mange kritiske artikler om den kommunale egenkontrollen. I disse dager er det mye snakk om den nye sikkerhetsloven, og 7. februar hadde Kommunal Rapport et oppslag om kommunenes evne til å håndtere dataangrep. **Lures kommunene trill rundt av cyberkriminelle?** Vi har fått tak i en erfaren foredragsholder fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, fagsjef Roar Thon. Hans mål er å gjøre kommunene mer bevisste på sin egen sårbarhet når det gjelder datasikkerhet. Her har kontrollutvalgene en nøkkelrolle når det skal velges tema for forvaltningsrevisjon.

Erlend Aamodt fra KMD presenterte den nye kommuneloven i fjor. I år skal han snakke om **den nye forskriften - er det noe nytt og spennende i verktøykassen til kontrollutvalget?**

Fagdirektør Kjetil Reitan, Riksarkivet: **Kommunale arkiv – råtner de på rot?** Arkiverket har hatt sin årlige undersøkelse om kommunale arkivtjenester. Undersøkelsen viser at det er fare for at rettighetsdokumentasjon som omhandler enkeltpersoner kan forsvinne hvis ikke kommunene tar grep.

Frode Løvlie fra Deloitte følger opp med en presentasjon av et FR-case og vi får svar på **om det fortsatt står til liv i Sogn og Fjordanes fylkeskommunale arkiv?**

5. juni:

Kontrollsjef Einar Ulla fra Sogn og Fjordane f.k har ledet arbeidet med **ny veileder om kontrollutvalgets påse-ansvar.** I proposisjonen til den nye kommuneloven gir departementet tydelig uttrykk for at det hviler et stort ansvar på kommunestyret og kontrollutvalget for å sikre at revisjonsordningen er forsvarlig.

Tor Dølvik fra TI-Norge: **Habilitet og åpenhet** – hvorfor er det så viktig?

Komiteleder Rolf Jarle Brøske, kontrollkomiteen i Trondheim, fortsetter med samme tema - **om tette bånd og utilbørlig påvirkning** mellom utbygger og sentrale politikere i Trondheim.

Og vår «husfilosof» Henrik Syse vil avslutte med en fortelling om **etiske perspektiver og hvordan de kan veilede kontrollutvalget.**

Årsmøtet 4. juni er kun for medlemmer. Vi sender ut egen innkalling.

Priser:

med overnatting kr. 6 700 (medlemmer), kr. 7 100 (ikke-medlemmer)

uten overnatting kr. 5 000 (medlemmer), kr 5 400 (ikke medlemmer)

Konferansen er åpen for alle!

TIL PÅMELDING

Vh Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

www.fkt.no | www.twitter.com/@FKT_no www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

FAGKONFERANSE | KONTROLL OG TILSYN

Kristiansand | 4 - 5. juni 2019

Årsmøte i Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) | 4. juni 2019

[#fkt2019](#)

Dag 1	Tirsdag 4. juni 2019
09.00 – 10.00	Registrering med mat
10.00 – 10.15	Velkommen til fagkonferansen Styreleder Benedikte Muruvik Vonen , FKT
10.15 – 11.00	Kontrollutvalget i lokaldemokratiet – spiller det noen rolle? Journalist Marte Danbolt , Kommunal Rapport,
11.00 – 11.15	Kort pause
11.15 – 12.00	Datasikkerhet - er kommunene egentlig rustet til å stå imot cyberangrep? Fagdirektør sikkerhetskultur Roar Thon , Nasjonal sikkerhetsmyndighet
12.00 – 13.00	Lunsj
13.00 – 13.45	Den nye forskriften – er det noe nytt og spennende i verktøykassen? Utredningsleder Erland Aamodt , Kommunal- og moderniseringsdepartementet
13.45 – 13.55	Kort pause
13.55 – 14.25	Kommunale arkiv – råtner de på rot? Fagdirektør Kjetil Reithaug , Riksarkivet
14.25 – 14.55	Står det fortsatt til liv i Sogn og Fjordanes fylkeskommunale arkiv? – et FR-case Tittel, Frode Løvlie Deloitte
14.55 – 15.20	Paneldebatt

ÅRSMØTE 2019 FKT	
15.30 – 15.45	Registrering til årsmøte 2019
15.45 – 16.45	Årsmøte 2019
17.30 – 19.00	Båttur i Kristiansands skjærgård med MS Maarten og Øya
Ca. 20.00	Felles middag på hotellet
Dag 2	Onsdag 5. juni 2019
09.00 - 09.45	Ny veileder - Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisor Kontrollsjef Einar Ulla , Sogn- og Fjordane fylkeskommune
09.45 – 10.00	Pause/utsjekking
10.00 – 10.30	Habilitet og åpenhet - hvorfor er det så viktig? Seniorrådgiver Thor Dølvik , TI-Norge
10.30 – 10.45	Pause
10.45 – 11.15	<u>Olsø/Kystad-saken</u> – utilbørlig påvirkning? - kontrollkomiteens håndtering Komiteleder Rolf Jarle Brøske , kontrollkomiteen i Trondheim
11.15 - 11.40	Paneldebatt
11.40-11.50	Pause
11.50 – 12-50	Etiske perspektiver – kan de veilede kontrollutvalget? Forsker og filosof Henrik Syse , PRIO
12.50 – 13.00	Avslutning Styreleder Benedikte Muruvik Vonen , FKT
13.00 -14.00	Lunsj

PRAKTISK INFORMASJON

INFORMASJON OM ÅRSMØTET

Årsmøtet er åpent for alle, men det er kun medlemmer i Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) som har tale-, forslags- og stemmerett.

Medlemmer som har saker til årsmøtet, eller forslag om vedtektsendringer, må sende disse til sekretariatet innen seks uker før årsmøtet, altså innen 23. april 2019.

Styret sender ut sakspapirene senest to uker før årsmøtet, innen 21. mai 2019.

Dersom din kommune/ditt sekretariat ikke er medlem i FKT, men ønsker å møte på årsmøtet med stemmerett, må innmelding skje innen 21. mai 2019.

Leder i valgkomiteen: Arnar Helgheim, daglig leder i SEKOM | ah@sekom.no
| Mobil: +47 975 81 418 | Tlf: 57 61 27 84

Ønsker du mer informasjon eller medlemskap i FKT? Se nettsiden www.fkt.no eller kontakt sekretariatet: Generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen: Tlf. 414 71 166, fkt@fkt.no

FØR MIDDAG

I år inviterer vi til båttur i Kristiansands skjærgård med MS Maarten og Øya. Disse båtene tar til sammen 160 passasjerer. Vi håper selvfølgelig på flere deltakere på konferansen. Vi vil tilby et arrangement på land for dem som ikke får plass og til dem som kanskje ikke synes det frister med båttur.

Husk å registrere din interesse for båtturen når du melder deg på.

INFORMASJON OM HOTELLET

[Clarion Ernst, Kristiansand](#)

Hvordan finner du fram?

Fra Kjevik Lufthavn, Kristiansand

Flybussen til Kristiansand sentrum stopper ved hotellet

Kristiansand Lufthavn Kjevik: 17 km, 15 - 20 minutter med bil

Kristiansand Bussterminal: 200 meter Kristiansand togstasjon: 350 meter

Parkering

I nærheten av hotellet finnes det et flertall parkeringshus som kan benyttes av gjester. Hotellet har også et begrenset antall innendørs parkeringsplasser. Forhåndsreservering anbefales, og prisen er kr 190 NOK /døgn

PÅMELDING

Påmelding via særskilt skjema på FKTs nettside: www.fkt.no

Bindende påmelding **innen tirsdag 9. april 2019**. Det tas forbehold om endringer i programmet.

Ved avbud etter at påmeldingsfristen har gått ut, blir det belastet et administrasjonsgebyr på kr 500 i tillegg til eventuelle kostnader FKT får til hotellet. Avbud siste 14 dager før konferansen gir full deltakeravgift.

DELTAKERAVGIFT

- Deltakelse med overnatting (helpensjon): Kr 6 700 (Ikke medlem kr 7 100)
- Deltakelse uten overnatting, sosialt program og middag (dagpakke): Kr 5 000 (Ikke medlem kr 5 400)
- FKT har reservert rom på konferansehotellet. Tildeling ut fra mottatt påmelding (først til mølla).
- Ekstra overnatting fra 3. – 4. juni 2019: Kr 1 290

10/19: BKF - Årsmelding for kontrollutvalget i BKF 2018

KONTROLLUTVALGETS FORSLAG TIL VEDTAK:

Fellesrådet godkjenner årsmelding 20 18 for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd.

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD 20.02.2019:

BKF-10/19 Vedtak:

Kirkevergens forslag ble enstemmig vedtatt.

Fra: Roald Breistein (Roald.Breistein@hfk.no)

Sendt: 12.02.2019 12:17:11

Til: 'Gjervik, Lars Kristian Stendahl'

Kopi: Asbjørn Vilkenen; 'jorid-vingen.endal@telenor.com'; kj.hallaraker@gmail.com; 'Lovlie, Frode (NO - Bergen)'

Emne: SV: Innstilling - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019

Vedlegg:

På vegne av leder i kontrollutvalget, Karl Johan Hallaråker, og nestleder i kontrollutvalget, Jorid Laura Vingen Endal, sendes dette svaret på e-posten nedenfor:

Her kan det se ut som om det har oppstått en misforståelse. Kontrollutvalget har ikke oppfattet at forvaltningsrevisjon av «Ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene» skulle være en del av årsplanen for 2019 siden denne revisjonen ble startet opp allerede i 2018, og da denne planen var med i våre protokollar, har vi tatt det som godkjent. På bakgrunn av dialogen mellom leder i fellesrådet, og nestleder i kontrollutvalget før møtet i fellesrådet 12.12.2018, ble det oppfattet slik at den pågående revisjonen kunne fortsette som planlagt. Ifølge opplysninger fra Deloitte er det så langt gjort arbeid i dette prosjektet for ca. kr. 97 000 kroner inkl. mva. som BKF uansett må betale.

Vi har hatt dialog med Deloitte som bekrefter at det ikke vil få noen konsekvenser for fremdriften i prosjektet dersom arbeidet settes i bero til etter at fellesrådet har behandlet årsplan 2019 for kontrollutvalget. På bakgrunn av dette har vi avtalt med Deloitte at de avventer videre arbeid med prosjektet, bortsett fra et avtalt intervju fredag 15.02.2019, til etter fellesrådsmøtet neste uke.

Etter planen skal revisjonsrapport leveres før sommerferien. Slik møteplanen er lagt opp betyr det at rapporten vil bli behandlet i kontrollutvalget i møte 10.09.2019 for så å gå videre til møte i fellesrådet 18.09.2019.

Det er opp til fellesrådet, som kontrollutvalgets oppdragsgiver, å avgjøre hvilke forvaltningsrevisjoner som skal gjennomføres. Vi foreslår at forvaltningsrevisjon «Ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene» blir lagt inn som et nytt kulepunkt i forslag til årsplan for kontrollutvalget for 2019. Avhengig av hva som bli vedtatt i fellesrådet vil den pågående forvaltningrevisjonen enten bli stoppet helt eller satt i gang igjen etter møtet.

Venleg helsing

Roald Breistein

Seniorrådgjevar

Sekretariat for kontrollutvalet

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

Mob: 97 50 51 52

www.hordaland.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngåande og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

Fra: Gjervik, Lars Kristian Stendahl <Lars.Gjervik@bergen.kommune.no>
Sendt: fredag 8. februar 2019 11:43
Til: Roald Breistein <Roald.Breistein@hfk.no>; kj.hallaraker@gmail.com
Kopi: Asbjørn Vilkenen <av862@kirken.no>; 'jorid-vingen.endal@telenor.com' <jorid-vingen.endal@telenor.com>
Emne: SV: Innstilling - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019

Hei dere og takk for tilsendinger fra kontrollkomiteen.

Vedr. årsplan som skal behandles på fellesrådsmøtet.

Som dere viser til, vedtok fellesrådet budsjettforslaget fra kontrollutvalget som foreslått uten endringer. Dette skjedde de facto under forutsetning av at fellesrådet ved første anledning skulle få årsplan til behandling. Dette da kontrollutvalgets forvaltningsprosjekter må være forankret i fellesrådet. Det er betydelig motstand mot fellesrådets pengebruk på kontrollutvalget og jeg brukte min posisjon til å få gjennom budsjettforslaget blant annet med dette som forutsetning.

Etter møtet hadde jeg en samtale med Jorid for å oppsummere konsekvensene av det fellesrådet vedtok. I den forbindelse ba Jorid om grønt lys for å fortsette påbegynt prosjekt om: *Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene*, selv om denne revisjonen ikke er forankret i fellesrådet, slik at en ikke tapte verdifull tid. Jeg var tydelig på at dette var greit men at en måtte ta høyde for at fellesrådet kunne si nei og stoppe prosjektet på sitt neste møte. Altså at prosjektet kunne rigges men at gjennomføring og de store kostnadene måtte holdes igjen til fellesrådet har vedtatt planene.

Er det slik at denne muligheten er lagt inn i pkt. 1 i årsplanen, som et av kulepunktene på side 4? Og er det slik at det er her fellesrådet skal vurdere og bestille hvilket arbeid man ønsker at kontrollutvalget skal gjennomføre? Eller er det tenkt at dette besluttes i kontrollutvalget?

Det er svært viktig for meg at arbeid som kontrollutvalget gjennomfører er forankret i fellesrådet, dette må på plass.

Jeg støtter vurderingen av å ikke gjennomføre en fullskala planarbeid jf. § 5. nå. Men forvaltningsrevisjonsprosjektene som komiteen ser som tjenlige å gjennomføre må vedtas i fellesrådet. Dette inkluderer; *Forvaltningsrevisjon av ansvars-, rolle og myndighetsfordeling mellom kirkevergen og menighetene*.

Lars Kristian

Fra: Roald Breistein <Roald.Breistein@hfk.no>

Sendt: torsdag 7. februar 2019 08:56

Til: Gjervik, Lars Kristian Stendahl <Lars.Gjervik@bergen.kommune.no>

Kopi: Asbjørn Vilkenen <av862@kirken.no>; post@bergen.kirken.no; kj.hallaraker@gmail.com

Emne: Innstilling - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019

Vedlagt følger innstilling i sak PS 4/19 Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019 etter møte i kontrollutvalget i BKF 05.02.2019.

Vi ber om at dette blir lagt frem som **sak** i møte i fellesrådet 20.02.2019.

Venleg helsing

Roald Breistein

Seniorrådgjevar

Sekretariat for kontrollutvalet

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

Mob: 97 50 51 52

www.hordaland.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngående og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

11/19: BKF - Årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019

KONTROLLUTVALGETS FORSLAG TIL VEDTAK:

Fellesrådet vedtar vedlagte årsplan for kontrollutvalget i BKF for 2019

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD 20.02.2019:

BKF-11/19 Vedtak:

Kirkevergens forslag ble enstemmig vedtatt med følgende tillegg "slutføring av pågående forvaltningsrevisjon"

Kontrollutvalget

Oslo, 7. mars 2019

Kontrollutvalet sin rapport til Kyrkjemøtet om Kyrkjerådet si oppfølging av vedtak fatta av Kyrkjemøtet

Kyrkjemøtet vedtok i 2016 å opprette eit Kontrollutval for Den norske kyrkja og fastsette reglar for utvalet. I følgje mandatet er ei av utvalet sine oppgåver – på vegner av Kyrkjemøtet – å føre løpande kontroll med Kyrkjerådet si verksemd, under dette også å kontrollere at Kyrkjemøtet sine vedtak blir følgt opp etter innhald og føresetnader. Denne rapporten gjeld dette punktet i Kontrollutvalet sitt mandat, og erstattar tilsvarande rapport som Kyrkjemøtet sin protokollkomité tidligare hadde ansvar for å levere.

Etter reglane skal første kyrkjemøte etter eit kyrkjeval nemne opp kontrollutval for den etterfølgjande valperioden. Noverande kontrollutval blei oppnemnd på Kyrkjemøtet i 2017. Utvalet er leia av Ann Kristin Sørvik og har desse medlemmane: Finn Huseby (nestleiar), Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred. Sekretariatsfunksjonane er tekne hand om av Opplysningsvesenets fond.

Kontrollutvalet sin leiar tek del som observatør under delar av Kyrkjerådsmøta, for å kunne ha den løpande kontrollen. Det er gjort ein systematisk gjennomgang av Kyrkjerådet sine protokollar for å kontrollere at Kyrkjemøtet sine vedtak blir følgde opp etter innhald og føresetnader.

Kyrkjemøtet i 2018 hadde mange saker kor endringar i reglar og føresegner blei vedtekne. Dette gjeld ordning for utpeiking av biskop, kyrkjevalreglane, Kyrkjemøtet sin forretningsorden, ordning for samisk kyrkjelege valmøte, føresegn om Den norske kyrkja sitt medlemsregister, reglar om formene for bispedømerådet si verksemd, tenesteordning for biskopar og reglar for Kyrkjerådet si verksemd. Desse regelendringane er anten kunngjorde i Norsk Lovtidend og/eller kunngjorde på lovsamlinga på internett.

Kyrkjemøtet vedtok eit visjonsdokument 2019-2021. Kyrkjerådet har følgt opp visjonsdokumentet gjennom vedtatt årsplan 2019 for dei sentralkyrkjelege råda. Visjonsdokumentet ligg til grunn for dei nye resultatmåla og nøkkelindikatorane for bispedømeråda og Kyrkjerådet 2019-2021. Visjonsdokumentet er også lagt lett tilgjengeleg på kyrkja.no

Kyrkjemøtet vedtok at verksemda i *Kirkelig Utdannings senter i Nord* (KUN) blir overført frå Den norske kyrkja til *VID vitenskapelig høgskole*. Dette blei gjennomført i 2018. Kyrkjerådet har sett i gang evaluering av *Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning* (KIFO), i tråd med Kyrkjemøtet sitt vedtak.

Høyringsuttalen kring ny trussamfunnslov blei sendt departementet i rett tid.

Ei av dei store sakene på Kyrkjemøtet i 2018 var rapport og vegval for Den norske kyrkja si kunst- og kultursatsing. Kyrkjerådet har følgt opp ved å ta relevante delar inn i ny Handbok for sokneråd og ved å bruke både kyrkja.no og Kyrkjebakken. Kunst- og kultursatsinga har vore omtala i eit nyheitsbrev og er tatt opp i møte mellom Kyrkjerådet sin direktør og stiftsdirektørane og KA. Dette er også tema i møte med relevante organisasjonar.

Kontrollutvalget

Oslo, 7. mars 2019

Kontrollutvalet har ingen merknader til Kyrkjerådet si oppfølging av Kyrkjemøtet sitt vedtak. Sidan dette er ei meir langsiktig satsing, bør dette bli følgt opp over fleire år av Kyrkjerådet, med oppfølgingskontroll frå Kontrollutvalet.

Kontrollutvalet har ikkje gjort funn som medfører kritikk av Kyrkjerådet si gjennomføring av Kyrkjemøtet sine vedtak.

Oslo, 7. mars 2019
Kontrollutvalet

Ann Kristin Sørvik

Finn Huseby

Laila Riksaasen Dahl

Ola T. Lånke

Brit Skjelbred

DEN NORSKE KIRKE
Kontrollutvalget

DEN NORSKE KIRKES KONTROLLUTVALGS MELDING TIL KIRKEMØTET

Kirkemøtet i Trondheim 27. mars til 1. april 2019

Innhold

1.	Innledning.....	2
2.	Kontrollutvalgets arbeid.....	2
3.	Kontrollutvalgets kontroll vedrørende Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak	4
4.	Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskap)	4
5.	Gjennomført forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll	5
5.1	Mandat og utfører	5
5.2	Hva er internkontroll?	5
5.3	Generelt om Kirkerådets internkontroll.....	6
5.4	Funn i forvaltningsrevisjonen av Kirkerådets internkontroll.....	7
5.4.1	Kontrollutvalgets oppsummering.....	7
5.4.2	Styrings- og kontrollmiljø	7
5.4.3	Risikovurdering.....	7
5.4.4	Kontrollaktiviteter	8
5.4.5	Informasjon og kommunikasjon.....	8
5.4.6	Oppfølging	8
5.5	Konklusjoner.....	9
6.	Gjennomført forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger	9
6.1	Mandat og utfører	9
6.2	Hva er personvern og behandling av personopplysninger.....	9
6.3	Generelt om Kirkerådets ansvar for personvern og behandling av personopplysninger	10
6.4	Funn i forvaltningsrevisjonen av personvern og behandling av personopplysninger	11
6.4.1	Den norske kirkes medlemsregister.....	11
6.4.2	HR og personaladministrasjon	12
6.4.3	Arkiv og generell saksbehandling.....	13
6.4.4	Kommunikasjon internt og eksternt	14
6.4.5	Kontrolltiltak (kameraovervåkning).....	14
6.4.6	Systemuavhengige vurderinger	15
6.5	Konklusjoner	16
7.	Plan for forvaltningsrevisjoner fram til Kirkemøtet i 2020.....	16
8.	Kontrollutvalgets budsjett for 2019	17
9.	Kontrollutvalgets forslag til Kirkemøtets vedtak.....	17

1. Innledning

Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg ble fastsatt av Kirkemøtet 11. april 2016.

Utvalget ble oppnevnt av Kirkemøtet i 2017. Normalt følger oppnevningen valgperioden for Den norske kirke, slik at første Kirkemøte etter et kirkevalg oppnevner medlemmene i kontrollutvalget.

Medlemmer i Kontrollutvalget for perioden 2017 til første kirkemøte etter valget i 2019 er:

Leder: Ann Kristin Sørvik	- Personlig varamedlem Marta Hofsføy
Nestleder: Finn Huseby	- Personlig varamedlem Karl Johan Kirkebø
Laila Riksaasen Dahl	- Personlig varamedlem Frøydis Indgjerdengen
Brit Skjelbred	- Personlig varamedlem Reidar Åsgård
Ola T. Lånke	- Personlig varamedlem Reinert Hetland

Opplysningsvesenets fond er valgt som sekretariat for Kontrollutvalget i perioden.

Kontrollutvalget er direkte underordnet Kirkemøtet og er underlagt dets styrings- og instruksjonsmyndighet.

Kontrollutvalget er Kirkemøtets redskap for innsyn og kontroll med alle sider ved Kirkerådets virksomhet, herunder som et virkemiddel for Kirkemøtet å avdekke eventuelle feil eller misligheter hos Kirkerådet. Kontrollutvalgets mål er derfor å påse at Kirkerådet følger regelverket, og at virksomheten er målrettet, effektiv og etisk til beste for kirkens medlemmer. Kontrollutvalget skal også påse at Kirkerådet har en forsvarlig revisjonsordning og at Kirkemøtets vedtak følges opp.

Kontrollutvalget er etablert for å oppnå en velfungerende egenkontroll i rettssubjektet Den norske kirke. En velfungerende egenkontroll styrker omverdens tillit og er viktig for å sikre effektiv og riktig bruk av ressursene som tildeles Den norske kirke.

En av oppgavene til Kontrollutvalget er å rapportere resultatene av sitt arbeid og hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomførte og resultatet av disse til Kirkemøtet.

For regnskaps- og økonomiforvaltningen har kontrollutvalget en funksjon for hele rettssubjektet Den norske kirke.

Kontrollutvalget avgir en egen rapport til Kirkemøtet om Kirkerådets virksomhet, herunder om Kirkerådet har fulgt opp Kirkemøtets vedtak.

Denne meldingen er en samlet rapportering til Kirkemøtet om kontrollutvalgets aktiviteter og resultatene av disse.

2. Kontrollutvalgets arbeid

Kontrollutvalget har hatt 4 møter i 2018 med 38 saker og 2 møter med 22 saker så langt i 2019. Kirkerådets direktør og andre fra administrasjonen i Kirkerådet deltar på møtene i Kontrollutvalget. Dette letter Kontrollutvalgets arbeid ved at det er tilgang til umiddelbar informasjon fra Kirkerådet med eventuell tilgang til Kirkerådets dokumenter der dette er ønskelig. Kontrollutvalget har fått tilgang på den informasjon som utvalget ber om på en tilfredsstillende måte.

Kontrollutvalget har gjennomført to forvaltningsrevisjoner fra Kirkemøtet i 2018 til Kirkemøtet i 2019. Disse forvaltningsrevisjonene omhandler Kirkerådets internkontroll og Kirkerådets utøvelse av personvern og behandling av personopplysninger. Forvaltningsrevisjonene er omhandlet i denne meldingens kapittel 6 og 7.

Kontrollutvalget har fulgt etableringen av Den norske kirkes internrevisjon tett. Kirkemøtet vedtok i 2017 (sak 13/17) å etablere en internrevisjon i 2017 og anskaffe ekstern leder til internrevisjon. Det er valgt et revisjonsteam bestående av Magnus Digernes fra KPMG som ekstern leder av et internrevisjonsteam med personell ansatt i bispedømmerådene. Internrevisjonen rapporterer til Kirkerådets direktør og til Kirkerådet som virksomhetens styre. Dette gjør at intensjonen i Kirkemøtets vedtak er oppfylt. Internrevisor har i 2018 og hittil i 2019 deltatt på Kontrollutvalgets møter. Dette gjør at Kontrollutvalget og internrevisor får samordnet sin kontrollvirksomhet slik at det unngås dobbelt kontroll og derved tilsvarende utgifter. Kontrollutvalget kan også bygge mye av sin kontroll på internrevisors kontroller.

Internrevisjonens første prosjekt var revisjon av tilskuddsforvaltningen, herunder trosopplæringsmidler og midler til undervisning, diakoni og kirkemusikk. Revisjonen påpeker flere forbedringsområder. Observasjonen er at det ikke er gjort egne risikovurderinger for tilskuddsforvaltningen; at det ikke er utarbeidet standardiserte rutiner på tvers av bispedømmer; at disponeringen av midler gjøres ulikt i de ulike bispedømmene. Videre at utbetalingene av tilskuddsmidler i flere tilfeller gjøres på grunnlag av mangelfull informasjon i regnskapene; at det er få som krever revisorgodkjente regnskap ved utbetaling av tilskuddsmidler samt liten kontroll på akkumulering av ubrukte midler hos tilskuddsmottaker. Det er ingen indikasjoner på at det er ulovligheter, men risikoen er tilstede grunnet mangler ved standardiserte rutiner.

Kontrollutvalget iverksatte en forvaltningsrevisjonen av Kirkerådets internkontroll som påviste bl a forbedringsbehov knyttet til Kirkerådets arbeid med risikoanalyser. Kirkerådet gjennomførte en risikokartlegging i 2017 (for 2018) i form av risiko og sårbarhets analyser (ROS-analyser). Kirkerådet har også i 2018 (for 2019) gjennomført en ROS-analyse. Kontrollutvalget observerer med tilfredshet at Kirkerådet har integrert resultatet og fokus områder fra ROS-analysen i Årsplan 2019 for de sentralkirkelige råd (KR 76/18), og at det arbeides videre med forbedringer i metodikk og systematikk knyttet til slike analyser.

ROS-analyser bør foretas i ulike deler av virksomheten, men Kontrollutvalget mener det er viktig at Kirkerådet har en selvstendig oppfatning om hvilke risikoer som sett fra Kirkerådet er viktige å følge opp. Kontrollutvalget mener Kirkerådet har gjort dette på en tilfredsstillende måte i Årsplan 2019 for de sentralkirkelige råd (KR 76/18).

Pensjonsforpliktelsen representerer en betydelig risiko for Den norske kirke. Rettssubjektet Den norske kirke skal etter kirkeloven § 25 følge regnskapsloven, men departementet kan gi unntak i form av forskrift. Det er gitt et unntak i forskrift fra å måtte balanseføre pensjonsforpliktelsen. Det er uklart om denne forskriftshjemmelen videreføres i ny lov om trossamfunn.

Kontrollutvalget er også en varslingskanal der varsler ønsker å varsle utenfor linjen. Kontrollutvalget har fått og behandlet en henvendelse fra hovedverneombudet i rettssubjektet Den norske kirke som gjaldt HMS.

3. Kontrollutvalgets kontroll vedrørende Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak

I regler for kontrollutvalget § 2 gis utvalget bl. a. følgende oppgave:

Kontrollutvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet – herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget utfører denne oppgaven ved forskjellige kontrollaktiviteter, bl. a.:

- Ved at Kontrollutvalgets leder deltar som observatør på Kirkerådets møter.
- Ved at Kontrollutvalgets sekretariat gjennomgår Kirkerådets protokoller og saksdokumenter.
- Ved at Kirkerådets administrasjon gir en selvangivelse på hvordan Kirkemøtets vedtak er fulgt opp.
- Behandling i Kontrollutvalgets møter.

Resultatet av Kontrollutvalgets arbeid med å kontrollere om Kirkemøtes vedtak blir fulgt opp blir redegjort for i Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak, som leses opp som en av de første sakene til Kirkemøtet.

Det henvises til rapporten for Kontrollutvalgets vurderinger.

4. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskap)

Det følger av Kirkeloven § 25 at det er Kirkerådet som fastsetter regnskapet. Det fremkommer av Økonomireglement for rettssubjektet Den norske kirke at Kirkerådet har ansvar for å utarbeide årsregnskap for hele rettssubjektet Den norske kirke, som skal være avsluttet og revidert senest 1. mars påfølgende år. Det fremgår av regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 4 at «Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om denne.»

For regnskapsåret 2017 ble det gjort et prøveårsoppgjør av regnskapet på høsten 2017. Det ble gjort en endelig avslutning av 2017 regnskapet innen fristen i Økonomireglementet. Revisor avga en revisjonsberetning uten merknader for 2017.

Kontrollutvalget hadde møte med revisor og økonomiseksjon i Kirkerådet høsten 2018. For 2018 ble det gjennomført ordinær interimrevisjon. Interimrevisjonen tilsa at det ikke var grunnlag for særlige tiltak i forbindelse med regnskapsavleggelsen for 2018 regnskapet.

Revisor har møtt i Kontrollutvalget i forbindelse med avleggelsen av årsregnskapet og avgivelse av revisors revisjonsberetning.

Kontrollutvalget avga etter denne behandlingene følgende uttalelse:

Kontrollutvalget har fått revisors revisjonsberetning til behandling og har ingen merknader til denne.

5. Gjennomført forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll

5.1 Mandat og utfører

Kontrollutvalget identifiserte i 2017 internkontroll som et av to områder hvor det var behov for forvaltningsrevisjon. Etter avtale med Kontrollutvalget i juni 2018 har internrevisjonen gjennomført forvaltningsrevisjonen på området internkontroll.

Kontrollutvalget satte følgende mandat for internrevisors arbeid: Revisjonen skal foreta en gjennomgang av hvilke systemer Kirkerådet har etablert for å sikre korrekt og tilstrekkelig rapportering, etterlevelse av lover, regler og vedtak og at Kirkerådet når de mål som er satt for den finansielle styringen

Revisjonen har tatt utgangspunkt i beskrivelsen av formålet med internkontroll som det fremkommer i Økonomireglementet for rettssubjektet Den norske kirke §24. COSO¹s rammeverk for internkontroll er benyttet som kriterium for hva internkontroll innebærer, mens DFØ²s veileder for internkontroll er benyttet som en referanse for praktisk gjennomføring av internkontroll.

Revisjonen er basert på følgende overordnede problemstillinger;

- Er det etablert hensiktsmessig og tilstrekkelig styrings- og kontrollmiljø?
- I hvor stor grad bygger dagens system for internkontroll på risikovurderinger?
- I hvilken grad er det sammenheng mellom risikovurderinger og valgte kontrolltiltak?
- I hvilken grad er kontrolltiltak hensiktsmessig utformet og implementert?
- I hvilken grad er oppfølgingen av internkontrollen hensiktsmessig og effektivt utformet?

Gjennomgangen fokuserer på Kirkerådets etablering av internkontroll og hvordan dette er implementert i Kirkerådet og i de ulike bispedømmene.

5.2 Hva er internkontroll?

I COSO er internkontroll definert som en systematisk prosess, utført av en virksomhets styre, ledelse og øvrige ansatte, utformet for å gi rimelig sikkerhet for oppnåelse av målsettinger relatert til drift, rapportering og etterlevelse.

Definisjonen reflekter at internkontroll:

- *er rettet mot oppnåelse av målsettinger* i én eller flere kategorier – drift, rapportering og etterlevelse
- *er en prosess* som består av løpende oppgaver og aktiviteter – et middel for å nå et mål, ikke et mål i seg selv
- *igangsettes og gjennomføres av mennesker* og omfatter ikke bare håndbøker, systemer og skjemaer, men også mennesker og de handlingene de utfører på alle nivå i organisasjonen for å ivareta internkontrollen
- kan gi *rimelig sikkerhet* – men ikke absolutt sikkerhet, til virksomhetens ledelse
- *kan tilpasses virksomhetens struktur* – kan anvendes på hele virksomheten, en avdeling, en driftsenhet eller en prosess

¹ COSO henviser til Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) Internal Control – Integrated Framework (COSO-rapporten). COSO-rapporten la grunnlaget for et rammeverk for helhetlig risikostyring.

² DFØ er Direktoratet for økonomistyring.

Internkontroll hjelper virksomheter med å oppnå viktige målsettinger og å opprettholde og forbedre prestasjoner, gjør organisasjoner i stand til målrettet og kostnadseffektivt å utvikle internkontrollsystemer som gjør at de kan tilpasse seg endringer i rammebetingelser, redusere risikoer til akseptable nivåer og støtte opp under en hensiktsmessig beslutnings- og styringsprosess.

Et hensiktsmessig og effektivt internkontrollsystem krever mer enn streng etterlevelse av retningslinjer og prosedyrer: det krever bruk av skjønn. Ledelsen og øvrige ansatte bruker skjønn hver dag når de skal velge, utvikle og iverksette kontroller i hele virksomheten. Ledelsen, internrevisorer og andre ansatte bruker skjønn når de følger opp og vurderer internkontrollsystemets hensiktsmessighet og effektivitet.

5.3 Generelt om Kirkerådets internkontroll

Før etableringen av rettssubjektet Den norske kirke den 1.1.2017 var den Den norske kirke sentralt og regionalt 12 forskjellige virksomheter styrt av departementet (Kirkerådet og 11 bispedømmeråd).

Det vil si at det var tolv forskjellige virksomhetsledere, tolv styrende organer osv.

Ved etableringen av rettssubjektet Den norske kirke er det utfordringer knyttet til at mange lovbestemmelser forutsetter at en virksomhet har én øverste leder, ett styrende organ og ensartede rutiner. For rettssubjektet Den norske kirke skal det nå istedenfor 12 regnskaper avleveres ett samlet regnskap som tilfredsstillende bokføringsloven og regnskapsloven. Arbeidsmiljølovens forutsetning om at det er en virksomhetsleder for alle tilsatte innebærer at Kirkerådets ledelse har et samlet overordnet ansvar for at lover og regler overholdes og at ansatte ivaretas fullt forsvarlig i rettssubjektet.

Ved overgangen fra 12 statlige enheter til ett rettssubjekt har Kirkerådet prioritert å få på plass retningslinjer og rutiner der dette er mest kritisk eller der det er størst risiko ved å tillate for store ulikheter i rutiner.

Dette gjorde at Kirkerådet klarte å levere ett årsregnskap som tilfredsstillende kravene i bokføringsloven og regnskapsloven for 2017 og med ytterligere forbedringer i regnskapsrutiner i 2018.

Kirkeloven kapittel 4 har bestemmelser om bispedømmerådene og Kirkerådets virksomhet, hvor bispedømmerådene skal ha sin oppmerksomhet på bispedømmene, mens Kirkerådet leder virksomheten på nasjonalt nivå. Bestemmelsene er laget i et kirkelige landskap hvor det var større grad av autonomi for hver enhet enn det nødvendigvis må være når alle disse 12 enhetene er samlet i ett rettssubjekt.

I og med at den sentrale og regionale kirken kom fra et statlig miljø, med Direktoratet for Økonomistyring sine internkontrollsystemer og Riksrevisjonen som revisor var mange rutiner på plass, men ikke samordnet. Ett rettssubjekt krever på mange områder enhetlige retningslinjer, rutiner og ansvarslinjer.

Kontrollutvalget vil i den fasen rettssubjektet Den norske kirke har vært i ved overgangen fra statlige forvaltningsorganer til ett eget rettssubjekt påpeke at Kirkerådet og Kirkerådets administrasjon har gjort en stor innsats for å gjennomføre etableringen av og overgangen til drift av rettssubjektet Den norske kirke på en god måte. Det er likevel på mange områder mulighet for forbedringer og internkontroll er en av disse. Det er Kontrollutvalgets vurdering at Kirkerådet tar dette på alvor.

Internkontroll bør være tema for Kontrollutvalget også i årene som kommer, men da på mer spissede temaer innenfor internkontroll og som oppfølgingsrevisjon.

5.4 Funn i forvaltningsrevisjonen av Kirkerådets internkontroll

5.4.1 Kontrollutvalgets oppsummering

Det er under forvaltningsrevisjonen ikke funnet områder med alvorlige feil eller svikt. Det er derimot mange områder innenfor internkontroll som kan forbedres.

Arbeidet med forvaltningsrevisjonen har systematisert internkontrollen i fem overskrifter. Disse er:

- Styrings- og kontrollmiljø
- Risikovurderinger
- Kontrollaktiviteter
- Informasjon og kommunikasjon
- Oppfølging

Det rapporteres på disse punktene i det som følger.

5.4.2 Styrings- og kontrollmiljø

Med styrings- og kontrollmiljø menes det holdninger til det å drive kontrollarbeid, gjøre de rette tingene og gjøre dem riktig. Et godt styrings- og kontrollmiljø utvikles over tid gjennom holdninger, adferd og en kultur for etterlevelse av fastsatte normer og regler.

Observasjonene i forbindelse med forvaltningsrevisjonen er:

- Det er behov for tydeliggjøring og implementering av etiske retningslinjer.
- Det oppleves blant de ansatte at det er uklarerhet om roller og ansvar mellom Kirkerådet og bispedømmerådene.

Anbefalingen er at Kirkerådet bør etablere etiske retningslinjer som beskriver forventninger til alle ansatte. Retningslinjene bør bl. a. inkludere når og hvordan bl. a. habilitetsvurderinger skal utføres.

Videre bør Kirkerådet i overordnede styrende dokumenter klargjøre roller og ansvar.

5.4.3 Risikovurdering

I internkontrollsammenheng bør risikovurderinger rettes mot risikoer som kan hindre de tre internkontrollmålsetningene:

- Måltrettet og effektiv drift
- Pålitelig rapportering
- Overholdelse av lover og regler

Observasjonen er at det er mangelfullt definert metode og prosesser for risikovurderinger. Det fremkommer at risikovurderingene gjøres på et overordnet nivå i Kirkerådet og i bispedømmene som en del av virksomhetsplanleggingen. Det er ikke etablert noen felles retningslinjer for hvordan og i hvilke sammenhenger risikovurderinger bør utføres i virksomhetsplanleggingen.

Anbefalingen er at Kirkerådet bør etablere rutiner for hvordan og når risikovurderinger bør utføres, herunder hvordan risikovurderinger skal benyttes for å forbedre internkontrollen.

5.4.4 Kontrollaktiviteter

God internkontroll fordrer at Den norske kirke velger og utvikler kontrollaktiviteter som bidrar til at risiko for ikke å nå målsetninger reduseres til akseptable nivåer.

Observasjonen er at rutinene som er utarbeidet p. t., er på ulike detaljeringsnivå og i liten grad basert på hvilke iboende risikoer som eksisterer i de enkelte prosesser. Det er i liten grad utarbeidet noen fremgangsmåte eller etablert et system for hvordan rutiner skal utarbeides.

Kirkerådet har i forbindelse med utarbeidelse av årsplan 2019 for de sentralkirkelige råd gjort betydelige forbedringer med å inkludere forslag til satsninger for 2019, med forslag til mål- og resultatindikatorer og overordnet ROS-analyse.

Anbefaling: Kirkerådet bør utforme en felles tilnærming til hvordan kontrollaktiviteter og rutiner skal utarbeides for alle organer i rettssubjektet. Kontrollaktiviteter bør utformes på bakgrunn av hvilke risikoer som er identifisert i de enkelte prosessene.

5.4.5 Informasjon og kommunikasjon

Velfungerende informasjons- og kommunikasjonsflyt satt i system er en forutsetning for å kunne styre og kontrollere.

Dette omfatter både den formelle informasjonen, som inkluderer styringsinformasjon, og den mer uformelle dialogen, som skjer både i linjen og på tvers av den formelle organisasjonsstrukturen. For at informasjonen som innhentes skal bidra til god styring, og være nyttig og egnet til bruk i oppfølging, læring og forbedring, må den være relevant, pålitelig, rettidig og tilstrekkelig.

Observasjoner er at sentrale rutiner utarbeidet i Kirkerådet deles i ulike arbeidsrom på intranett. Videre deles informasjon i ledermøter i bispedømmene, intranett og prostemøter. Det er ikke etablert prosesser for hvordan endringer og / eller nye etablerte rutiner skal formidles og til hvem det skal formidles.

Anbefaling: Kirkerådet bør utarbeide en prosess for implementering av felles rutiner, herunder vurdere hvem som skal informeres om nye rutiner og hvordan dette skal gjøres.

5.4.6 Oppfølging

Oppfølging av internkontrollen kan skje gjennom systematisk løpende oppfølging eller mer frittstående oppfølginger. Løpende oppfølging gir en god mulighet for å identifisere og korrigere kontrollsvakheter på et tidlig tidspunkt. Løpende oppfølging kan blant annet være gjennom et avvikssystem. Frittstående oppfølging kan være gjennomført av f.eks. internrevisjon.

Observasjoner er at oppfølgingen av avvik i enkelte prosesser som f.eks. tilskuddsforvaltningen skjer ad-hoc og opp til det enkelte bispedømme. Informasjon om avvik fra regelverket er ikke samlet og håndtert på lik måte.

Anbefaling er at Kirkerådet bør systematisere tilnærmingen til oppfølgingen av internkontrollen, herunder etablere prosesser for avvikshåndtering

5.5 Konklusjoner

Kontrollutvalget mener at forvaltningsrevisjonen av internkontrollarbeidet gir informasjon som vil være viktig i det videre utviklingsarbeidet i Kirkerådet. Det er Kontrollutvalgets oppfatning at Kirkerådet har startet en god prosess for å forbedre internkontrollen.

Det er behov for å utvikle en systematisk og helhetlig tilnærming i arbeidet. Kontrollutvalget mener det også er grunnlag for effektivisering av prosesser og samordning på tvers av organene i rettssubjektet.

Kontrollutvalget har under forvaltningsrevisjonen ikke funnet områder med alvorlige feil eller svikt. Det er derimot mange områder innenfor internkontroll som bør forbedres, og det er behov for å utvikle en systematisk og helhetlig tilnærming i arbeidet.

6. Gjennomført forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger

6.1 Mandat og utfører

Advokatfirmaet Haavind AS ble etter en konkurranse tildelt oppdraget med å gjennomføre forvaltningsrevisjonen av personvern og behandling av personopplysninger.

Formålet med revisjonen var å foreta en gjennomgang og vurdering av behandlingen av personopplysninger i Dnk. Det sentrale regelverket fremgår av lov om personopplysninger (personopplysningsloven)³ som implementerer EUs personvernforordning GDPR⁴. Utgangspunktet er de personopplysninger som Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig for. Det skulle være særlig fokus på Den norske kirkes medlemsregister.

6.2 Hva er personvern og behandling av personopplysninger

Personvern handler om retten til et privatliv og retten til å bestemme over egne opplysninger. Dette er et bærende prinsipp både Den Europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK), bl. a. artikkel 8 som sier «Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse».

Den samme rettigheten er nedfelt i Grunnloven § 102. I tillegg til å være en rettighet for personer er personvern viktig for å sikre felles goder i et demokratisk samfunn.

Datatilsynet har beskrevet dette bra bl. a. på <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>.

Personvernforordningen artikkel 4 definerer personopplysninger slik:

«personopplysninger» enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); en identifiserbar fysisk person er en person som direkte eller indirekte kan identifiseres, særlig ved hjelp av en identifikator, f.eks. et navn, et identifikasjonsnummer, lokaliseringsoplysninger, en nettidentifikator eller ett eller flere

³ Lov av 15. juni 2018 nr 38.

⁴ Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) 2016/2017 av 27. april 2016. General Data Protection Regulation (GDPR).

elementer som er spesifikke for nevnte fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet».

Det skiller mellom personopplysninger generelt og sensitive personopplysninger. Sensitive personopplysninger kalles i personopplysningsloven for «særlige kategorier av personopplysninger», se bl. a. GDPR artikkel 6 og 9.

Personopplysningsloven § 2 sier bl. a. om saklig virkeområde:

«Loven og personvernforordningen gjelder ved helt eller delvis automatisert behandling av personopplysninger og ved ikke-automatisert behandling av personopplysninger som inngår i eller skal inngå i et register. Loven og personvernforordningen gjelder ikke når annet er bestemt i eller med hjemmel i lov.»

Personvernforordningen artikkel 4 definerer

«register» enhver strukturert samling av personopplysninger som er tilgjengelig etter særlige kriterier, enten samlingen er plassert sentralt, er desentralisert eller spredt på et funksjonelt eller geografisk grunnlag».

Ved at kirken har registreringer over medlemmer, frivillige og arbeidstakere behandler Den norske kirke personopplysninger. Blant annet er tilhørighet til en religion en sensitiv personopplysning.

6.3 Generelt om Kirkerådets ansvar for personvern og behandling av personopplysninger

Advokatfirmaet Haavind, som bisto Kontrollutvalget, kategoriserte Den norske kirkes viktigste behandlingsaktiviteter i følgende oppsummerte tabell:

	Behandling	Beskrivelse av formål/ behandlingsaktivitet(e)	Behandlingsgrunnlag, GDPR art. 6 og 9 (må kartlegges av Dnk)
1.	Medlemsregisteret	Føring og ajourhold (inn- og utmeldinger) av medlemmer i den norske kirke, kirkelige handlinger, grunnlag for utsendelse av valgkort, kontroll og innrapportering av skattefrie gaver mv. Tilrettelegge for bruk i prestenes og soknenes arbeid. Tilskudd for trossamfunn.	Kirkeloven § 3 og forskrift om Den norske kirkes medlemsregister. Samtykke, berettigede aktiviteter.
2.	Generell saksbehandling (ikke knyttet til personal, arkiv eller medlemsregisteret)	Saksbehandling i alle avdelingene. Trolig begrenset behandling av personopplysninger, men kan forekomme i enkeltsaker	Kan være flere grunnlag, herunder berettigede interesser og aktiviteter.
3.	Arkiv	Arkivering, offentlig journal, besvare innsynsbegjæringer.	Arkivlova, arkivforskriften, offentliglova, jf. kirkeloven § 38 ⁵

⁵ Det følger av kirkeloven § 38 at forvaltningsloven, offentliglova og arkivlova gjelder for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer, se også om dette under behandlingsgrunnlag.

4.	Ekstern kommunikasjon	Hjemmeside (inkludert oversikt over ansatte) på kirken.no, sosiale medier, kommunikasjon med publikum, valglister og informasjon om kandidater på kirken.no mv. Besvare henvendelser fra publikum.	Samtykke, berettiget interesse og aktiviteter mv.
5.	HR og personal	Rekruttering og ansettelse. Personaladministrasjon. Avslutning av arbeidsforhold.	Oppfyllelse av avtale, rettslig forpliktelse, samtykke, berettiget interesse, berettigede aktiviteter
6.	Intern kommunikasjon, drift og samhandling	Intranett, e-post, samhandlingsrom, møter mv.	Samtykke, berettiget interesse, berettigede aktiviteter
7.	Sikkerhet (inkl. informasjonssikkerhet)	Adgangskontroll, kameraovervåkning, logging mv.	Berettiget interesse
8.	Økonomi	Regnskap og rapportering til offentlige myndigheter	Oppfyllelse av avtale eller rettslige forpliktelser.

For medlemsregistret er Kirkerådet sentral behandlingsansvarlig og fellestrådene lokal behandlingsansvarlig.

For behandlingsaktivitetene 2 til 8 vil Kirkerådet være sentral behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger i sine systemer, f. eks. for de som har rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver. Fellestrådene være behandlingsansvarlig for eksempel for behandling av opplysninger i sine systemer, f. eks. for de som har fellestrådene som arbeidsgiver.

Kontrollutvalget har ut i fra sitt mandat i hovedsak fokusert på de behandlingsaktivitetene som har Kirkerådet som sentral behandlingsansvarlig.

Den norske kirkes medlemsregister er det nest største registret etter folkeregistret i antall registrerte personer. Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig. Dette registret er viet særlig oppmerksomhet i forvaltningsrevisjonen.

6.4 Funn i forvaltningsrevisjonen av personvern og behandling av personopplysninger

6.4.1 Den norske kirkes medlemsregister

Opplysninger om religion er definert som særlige kategorier av personopplysninger, og det må foreligge behandlingsgrunnlag etter både GDPR art. 6 og 9-Den norske kirkes medlemsregister er hjemlet i kirkeloven § 3 nr 10 og § 37. Kirkemøtet har gitt forskrift om medlemsregistret, og det foreligger behandlingsgrunnlag for opplysninger som Dnk er forpliktet å føre etter loven og forskriften, jf. art GDPR art. 6. Dnk har også behandlingsgrunnlag etter art. 9 nr. 2 bokstav d. Revisjonen påpeker at behandlingsgrunnlagene bør dokumenteres i protokollen for den enkelte aktivitet, se nedenfor.

Medlemsregistret oppfyller minstekravene i GDPR art 30 om at det føres protokoll over behandlingen som utføres. Medlemsregistret brukes til forskjellige formål, se bl. a. kirkeloven § 37.

Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig, mens fellestrådene er lokal behandlingsansvarlig

I Kirkerådet er det Avdeling for kirkeordning som har ansvaret for medlemsregistret og som overvåker bruken av dette.

Medlemsregistret hadde tidligere problemer med feilregistrering av personer som ikke var medlem av Den norske kirke. Etter de opplysningene Kontrollutvalget har fått er datakvaliteten vesentlig bedre nå.

Etter GDPR artikkel 5 nr 1 skal personopplysninger ikke lagres lengre enn nødvendig for formålet. Det følger av arkivlova at opplysninger fra medlemsregistret skal bevares. Det bør imidlertid dokumenteres i behandlingsprotokoll eller interne rutiner hvilke informasjon i medlemsregistret som er arkivverdig.

Etter GDPR artikkel 5, 24 og 32 stilles det krav om tilstrekkelig informasjonssikkerhet for behandling av personopplysninger, herunder at de sikres konfidensiell behandling. For medlemsregistret er det ytterligere krav i forskrifter om medlemsregistret § 12. Det er videre etter § 7 kun personer med tjenstlig behov som har tilgang til opplysninger i medlemsregistret. Det ble foretatt en risikovurdering av informasjonssikkerhet for medlemsregistret i 2018. Risikovurderingen og testingen av medlemsregistret, leverandøren og applikasjonene som brukes mot medlemsregistret fremstår som tilstrekkelige.

Det er innført to-faktor autentisering både for personell som bruker medlemsregistret til tjenstlige behov og for vanlige brukere som kan sjekke sin egen medlemsstatus via ID-porten.

Personvernerklæringen som gjelder medlemsregistret inneholder informasjon til de registrerte, men må oppdateres etter nytt regelverk. De registrerte har tilgang via ID-porten til å se opplysninger som er registrert på seg selv.

Kirkerådet har på plass en midlertidig ordning for personvernombud, men vil snart få på plass en mer permanent ordning.

Kontrollutvalget konstaterer at det revisjonen ikke er gjort funn som tilsier at medlemsregistret ikke har et forsvarlig sikkerhetsnivå eller rutiner som kan medføre brudd på personvernlovgivningen. Det kan likevel være behov for å oppdatere dokumentasjonen vedrørende medlemsregistret.

6.4.2 HR og personaladministrasjon

Generelt har enhver arbeidsgiver rett og plikt til å registrere opplysninger om sine ansatte slik at lønn kan utbetales og skatteopplysninger gis samt at andre myndighetspålagte opplysninger registreres og rapporteres.

Ved ansettelser av prester innhentes det politiattest, med hjemmel i kirkeloven § 29 og politiregisterforskriften.

Ved ansettelse av prester og biskoper deles også informasjon med andre rettssubjekter, særlig menighetene. HR utleverer personopplysninger om prester som skal ansettes til behandling i menighetsrådet, som er et organ for rettssubjektet soknet. At det skal gjøres slik følger av personalreglementet for prester § 7. Det fremgår ikke av personalreglementet om dette har forskriftstatus eller om disse reglene er fastsatt med hjemmel i lov eller forskrift. Det er uklart for revisjonen hvorvidt bestemmelsene om deling av personopplysninger har noen hjemmel i nasjonal rett. Det er heller ikke dokumentert at Den norske kirke har et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag, etter GDPR art 6 og art 9, for denne delingen av personopplysninger på tvers av rettssubjekter. I den grad denne ansettelsesprosedyre skal opprettholdes må rettssubjektet Den norske kirke ha et mer

bevisst forhold til personopplysninger det er nødvendig å dele og hvordan disse i så fall behandles og lagres.

Det er også opplyst at HR og tillitsvalgte har etablert et samarbeid om deling av lønnsopplysninger i forbindelse med lønnsforhandlinger. Trolig er det hjemmel for dette i GDPR art 6 nr 1 bokstav c eller f, men dette er ikke dokumentert i en behandlingsprotokoll.

Når personell er ansatt opplyser Kirkerådet at personaladministrasjonen består av ordinære HR-forvaltning av ansatte, vikarer m.m. og at Den norske kirke ikke har noen spesielle aktiviteter som skiller seg ut fra andre arbeidsgivere.

Utfordringen innenfor HR virker å være at personaladministrasjon er spredt over flere enheter. Kirkerådets HR-avdeling har et bevisst forhold til hvilke regler som gjelder for sletting og oppbevaring etter arkivloven og regnskapslovgivningen. HR sentralt samarbeider også med bispedømmekontorene for å få til en enhetlig praksis. Det knytter seg imidlertid enkelte utfordringer til å kontrollere at regelverket overholdes ute i organisasjonen.

Det er planlagt å løfte regnskap, lønn og arkiv til en sentral enhet i første halvdel av 2019. Det er planlagt å få på plass sentrale rutiner om sletting og opparbeiding av personopplysninger vedrørende ansatte i rettssubjektet Den norske kirke i den forbindelse. Dette gjelder for informasjon som ikke er omfattet av arkivloven.

Det er gjort en vurdering av de ulike systemene som brukes av HR. Det er inntrykket at ledelsen i HR-avdelingen har et bevisst forhold til informasjonssikkerhet.

Revisjonen skal ikke ha noen oppfatning om hva som er riktig organisering av kirken, kirkens arbeidsgiverfunksjoner, HR arbeid eller ansettelsesprosessene. Imidlertid virker disse sett fra et personvern hensyn å gi noen særlige utfordringer, grunnet sin kompleksitet og mange involverte på tvers av rettssubjekter. Kontrollutvalgets vurdering på grunnlag av revisjonen er at HR området bør gjennomføre risikovurderinger av personvernutfordringene, identifisere tiltak og forankre disse i rutiner og i behandlingsprotokoller.

Denne revisjonen har ikke gått inn på den faktiske behandlingen i bispedømmerådene. I og med at bispedømmerådene er samme rettssubjekt som Kirkerådet er det Kirkerådet som har ansvaret for å legge til rette for at bispedømmerådene behandler personopplysninger i henhold til GDPR. Kirkerådet bør derfor gjøre en kartlegging og vurdering av bispedømmekontorenes behandling av personopplysninger.

Kontrollutvalgets har utfra revisjonen ikke indikasjoner på at det er ulovlig behandling av personopplysninger om ansatte i Den norske kirke på HR-området, men slutter seg til at det det kan være grunn til å få på plass bedre sentral styring av informasjon og dokumentasjon av dette.

6.4.3 Arkiv og generell saksbehandling

Det følger av kirkeloven § 38 at forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova gjelder for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer. Dette gjør at det foreligger lovlig behandlingsgrunnlag etter personopplysningsloven §§ 8 og 9 samt GDPR art 86.

Ut ifra det som er opplyst behandles i begrenset omfang personopplysninger i P360 som er saksbehandlingssystemet, utenom HR-saker. For HR saker se punkt 6.4.2.

Opplysningene lagres i tillegg til i P360 på lokale lagringsområder og i ulike samhandlingsrom. Dette kan medføre en risiko for at man mister oversikt over hvor opplysninger er lagret. Samhandlingsrom kan i flere tilfeller være et godt verktøy for sikker kommunikasjon. For å avhjelpe risikoene med samhandlingsrom bør det lages retningslinje for bruk av samhandlingsrom.

Revisjonen har ikke funnet ulovligheter ved arkivbehandlingene. Det har ikke vært gjort kontroll hos bispedømmekontorene. Ved overgang til felles arkivenhet bør interne rutiner også ta inn hvordan rettigheter til innsyn etter GDPR skal behandles.

6.4.4 Kommunikasjon internt og eksternt

Den norske kirke bruker flere informasjonskanaler, bl. a. Internett med kirken.no, intranett med kirkebakken.no, Facebook og andre sosiale medier (SoMe), e-post, Dropbox, Sharepoint, m.v.

Det innhentes samtykke for bilder av bl. a. ansatte og tillitsvalgte eller der det vurderes som berettiget interesse.

Det er ikke indikasjoner på at annen behandling foregår uten samtykke eller ved at det ikke foreligger berettigede interesser etter GDPR artikkel 6 nr. 1 f). Dette er imidlertid svakt dokumentert.

Det er opplyst at informasjon om kandidater fra kirkevalg ikke slettes fra hjemmesidene. Spørsmål fra publikum slettes heller ikke fra innboks på Facebook eller andre kanaler hvor disse mottas. Det er opplyst at dette er fordi det er praktisk å ha henvendelsene liggende for eventuell senere korrespondanse. Kirkerådet bør oppdatere sine slette- og arkiveringsrutiner for Kommunikasjonsavdelingen slik at ikke lagringen blir så omfattende at lagring kan bli i strid med GDPR art. 5.

Revisjonen viser til at de har fått opplyst har menighetene har tilgang til intranettet til Dnk. Personopplysninger som legges ut på intranettet kan derfor bli utlevert til et annet rettssubjekt. Også dette krever behandlingsgrunnlag.

Revisjonen har ikke funnet ulovligheter ved kommunikasjonen internt og eksternt, men det er likevel grunnlag for å utvikle og oppdatere retningslinjer både i forhold til kirkelige organisering og i forhold til personvern.

6.4.5 Kontrolltiltak (kameraovervåkning)

Kirkens hus i Rådhusgaten 1-3 er kameraovervåket. Det er gårdeier Rådhusgaten 1-3 AS som er sentral behandlingsansvarlig for kameraovervåkingen.

Kirkerådet har ansvaret, etter kontrakt med gårdeier, for en del av tjenestene i Kirkens hus, bl. a. å håndtere kameraovervåkingen.

Det er inngått databehandleravtale og det er, basert på mottatt informasjon, lovlig behandlingsgrunnlag.

Revisjonen påpeker at det er ikke mottatt dokumentasjon på at det er gjort en konkret vurdering av hvert sted det er montert kamera. Dette skal gjøres i en behandlingsprotokoll.

Det er ikke gjort vurderinger for hvert av bispedømmekontorene.

6.4.6 Systemuavhengige vurderinger

Revisjonen viser til at ved overgangen fra statskirke til eget rettssubjekt ble det meste av kirkeloven videreført, men slik at Kirkemøtet overtok mye av Kongens eller departementets plass i kirkestyret. Det ble også laget ett rettssubjekt av de 11 bispedømmene og av Kirkerådet. Denne ordningen skaper en del utfordringer i forhold til personopplysningsloven.

Den norske kirke har etablert en overordnet policy for personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke. Det er også klart definerte roller og ansvar i Dnk. Herunder har virksomheten etablert et sikkerhetsutvalg som har det operative ansvaret for sentrale sikringstiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Revisjonen viser til at de ikke har sett dokumentert overordnede sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi for rettssubjektet Den norske kirke, men elementer av dette finnes i internkontrolldokumentasjonen. Dersom sikkerhetsmål og strategi ikke er klart formulert, bør dette inngå i oppdateringen av internkontrolldokumentasjonen til Den norske kirke.

Det er etter revisjonens vurdering ikke grunnlag for å konstatere noen avvik når det gjelder den overordnede organiseringen av roller og ansvar for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern, men Dnk må påse følgende:

- at det etableres en varig løsning for Personvernombud, både hos sentral og lokal behandlingsansvarlig og
- at ledelsens gjennomgang av informasjonssikkerhet og personvern gjennomføres årlig og påse at bispedømmekontorene inkluderes.

Revisjonen skal ikke ha meninger om hvordan Den norske kirke er organisert, men organiseringen gir noen utfordringer. Etter revisjonens mening er det særlig to utfordringer knyttet til personvernreglene:

Dnk har etablert et rutineverk og veiledere på intranett som er tilgjengelig for alle ansatte/brukere, herunder en egen side om GDPR. Kirkerådet må se på og etablere en strategi og løsning for hvordan det sentrale behandlingsansvaret skal utøves og ivaretas mot lokal behandlingsansvarlig.

Den andre utfordringen knytter seg til bispedømmekontorene. Rettssubjektet Dnk består av 11 bispedømmer og Kirkerådet. Dette gjør at Dnk vil være ansvarlig etter personopplysningsregelverket for feil gjort i bispedømmekontorene. Organiseringen innad i Dnk gir også utfordringer med tanke på å oppfylle kravet til ansvarlighet. Prinsippet om ansvarlighet innebærer at Dnk må dokumentere at regelverket overholdes i hele rettssubjektet. Det er utarbeidet flere retningslinjer for Dnk med tanke på informasjonssikkerhet og personvern, herunder en sjekklister for egenkontroll. Utfordringer er å få disse til å bli fulgt, samt å dokumentere og følge opp arbeidet som gjøres ved bispedømmekontorene.

Revisjonen viser til at det jobbes med å utarbeide en atferdsnorm i henhold til GDPR art. 40. Dette vil kunne avhjelpe flere av de organisatoriske utfordringene.

Revisjonen påpeker at den organiseringen som er valgt for Den norske kirke gir en del utfordringer som sikkert lar seg forene med personopplysningsloven og GDPR. Dette fordrer en del ekstra tiltak med databehandler- eller andre avtaler mellom de forskjellige rettssubjektene, særlige risikovurderinger, mange behandlingsprotokoller m. v.

Det er også slik at sentral behandlingsansvarlig er solidarisk ansvarlig for feil som gjøres av lokal behandlingsansvarlig, men ikke motsatt.

6.5 Konklusjoner

Det er Kontrollutvalgets oppfatning at Den norske kirkes medlemsregister oppfyller personopplysningsloven og GDPR. Kirkerådet som sentral behandlingsansvarlig bør likevel skaffe seg dokumentasjon over hvordan personopplysningene faktisk brukes hos menigheter og fellesråd i tillegg til den opplæring som gis og den tekniske kontrollen.

Den norske kirke er organisert på med Kirkerådet, 12 biskoper, 11 bispedømmeråd, 100 proster og 1084 presteårsverk til sammen 1436,75 årsverk i rettssubjektet Den norske kirke⁶. Videre er det 1204 sokn som egne rettssubjekter med 1204 menighetsråd og 415 felles organ på tvers av sokn (fellesrådene). Dette gir utfordringer i forhold til personopplysningsloven og GDPR. Det er risiko for behandling uten godt nok behandlingsgrunnlag og for ekstra byråkrati for å holde orden på at Den norske kirke følger personopplysningsloven.

Det er behov for å utvikle en helhetlig og systematisk tilnærming i arbeidet med personvern. Kontrollutvalget konstaterer at revisjonen påpeker at det også er grunnlag for effektivisering av prosesser og samordning på tvers av organene i rettssubjektet.

Kontrollutvalget har under forvaltningsrevisjonen ikke funnet områder med alvorlige feil eller svikt vedrørende medlemsregistret.

Kontrollutvalget har heller ikke for de øvrige systemer funnet områder med alvorlige feil eller svikt, med unntak av svakt behandlingsgrunnlag vedrørende deling av personopplysninger ved ansettelse av prester, samt mangelfulle behandlingsprotokoller og rutiner.

7. Plan for forvaltningsrevisjoner fram til Kirkemøtet i 2020

Med bakgrunn i Kirkerådets ROS-analyser, dialog med internrevisor, forvaltningsrevisjonene og Kontrollutvalgets egen risikogjennomgang har Kontrollutvalget valgt ut områder som Kontrollutvalget mener bør omfattes av forvaltningsrevisjon i 2019.

Endringene av kirkeloven som ble iverksatt fra 1.1.2017 medførte at rettssubjektet Den norske kirke ble opprettet. Rettssubjektet omfatter kirken sentralt og regionalt samt prestedjenesten lokalt. Ved virksomhetsoverdragelsen ble alle som tidligere har hatt staten ved Kirkerådet eller staten ved bispedømmerådene som arbeidsgivere virksomhetsoverdratt til rettssubjektet Den norske kirke.

Ved dette ble 12 ulike statlige virksomheter omgjort til ett rettssubjekt. Samtidig er statsansattlovens regler ikke lenger gjeldende, slik at arbeidsmiljøloven i enda større grad gir rammene for virksomheten. Kontrollutvalget mener det er viktig å ha et særlig fokus på helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet, så vel innen rettssubjektet som i samarbeidsrelasjonen med soknene.

Det er Kirkerådet som styrende organ i rettssubjektet Den norske kirke som har ansvaret for utformingen av rutiner, risikovurderinger, dokumentasjon, osv. **Kontrollutvalget foreslår derfor at HMS-feltet, herunder arbeidsgiverfunksjoner knyttet til dette, blir gjort til gjenstand for forvaltningsrevisjon i 2019.** Revisjonen bør se på hvordan rettssubjektet Den norske kirke skjøtter sitt ansvar for HMS for de som har rettssubjektet som arbeidsgiver, herunder også hvordan en følger

⁶ Kilde Årsrapport 2017 for Den norske kirke.

opp annen lovgivning, bl. a. personopplysningsloven, samt hvordan samvirke med andre virksomheter eller rettssubjekt ivaretas.

8. Kontrollutvalgets budsjett for 2019

Det følger av regler for Kontrollutvalget § 6 at

- Kirkemøtet skal sørge for at kontrollutvalget har de ressurser som svarer til de oppgaver utvalget skal utføre.
- Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for sitt arbeid. Dette følger Kirkerådets innstilling til budsjett til Kirkemøtet.

Budsjettet for Kontrollutvalget var for 2018 på 825 000 kroner. Det ble i 2018 brukt 614 208 kroner. Dette er fordelt på lønn- og godtgjørelser på 89 387 kroner og andre driftskostnader på 524 821 kroner, hvorav 425 000 kroner på konsulenthjelp.

Budsjettet skal dekke sekretariatfunksjonen, forvaltningsrevisjoner og utvalgets virksomhet.

Det er ikke budsjettet med midler til å håndtere større varslingssaker, høringer eller gransking. Kirkemøtet påla for 2018 at «Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.»

Det er foreslått et budsjett for 2019 på 825 000 kroner, som skal dekke ordinær drift.

9. Kontrollutvalgets forslag til Kirkemøtets vedtak

Den norske kirkes kontrollutvalgs forslag til Kirkemøtets vedtak:

1. Kirkemøtet tar meldingen fra Kontrollutvalget til etterretning.
2. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag om at helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet i rettssubjektet Den norske kirke gjøres til gjenstand for forvaltningsrevisjon i 2019, slik det er beskrevet i kapittel 7.
3. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til budsjett.
4. Kirkerådet stiller ekstra budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

7. mars 2019

Ann Kristin Sørvik
(leder)

Finn Huseby
(nestleder)

Laila Riksaasen Dahl

Brit Skjelbred

Ola T. Lånke

Fra: Harald Magne Glomdal (harald.glomdal@ovf.no)

Sendt: 15.03.2019 16:20:00

Til: Roald Breistein

Kopi: Camilla Bredrup

Emne: FW: Kontrollutvalget i Den norske kyrkja

Vedlegg:

KU_protokoll_020318.pdf;KU_Protokoll_111018.pdf;KU_Protokoll_150618.pdf;KU_Protokoll_301118.pdf

Hei,

Kirkerådet jobber med å legge Kontrollutvalgets protokoller ut på kirken.no, men dette er ikke klart ennå.

Vedlagt følger protokollene for 2018. Protokollene for de to møtene i 2019 er ikke godkjent ennå.

Vi får utveksle erfaringer om litt.

Med vennlig hilsen

Harald Magne Glomdal Advokatfullmektig ☎ Sentralbord 23 08 15 00 Direkte 40 80 68 13 ✉ hmg@ovf.no
Opplysningsvesenets fond Rådhusgata 1-3, Postboks 535 Sentrum, 0105 Oslo

www.ovf.no

From: Camilla Bredrup

Sent: Friday, March 15, 2019 2:49 PM

To: Harald Magne Glomdal <harald.glomdal@ovf.no>

Subject: Fwd: Kontrollutvalget i Den norske kyrkja

Svarer du? Ligger det på Internett nå?

Sendt fra min iPhone

Videresendt melding:

Fra: Roald Breistein <Roald.Breistein@hfk.no>

Dato: 15. mars 2019 kl. 11:14:54 CET

Til: "camilla.bredrup@ovf.no" <camilla.bredrup@ovf.no>

Emne: Kontrollutvalget i Den norske kyrkja

Hei.

Etter det vi forstår er Opplysningsvesenets fond sekretær for kontrollutvalet i Den norske kyrkja og at du har ein rolle i dette arbeidet. Vi er sekretariat for kontrollutvalet i Bergen kirkelige fellesråd (BKF) som er det einaste kontrollutvalet i fellesråd utanom det som er etablert for Den norske

kyrkja på sentralt hald. Vi antar difor at det kan vera av interesse for begge partar å utveksle erfaringar i det gjennomførte kontrollarbeidet. Leiar i kontrollutvalet i BKF, Karl Johan Hallaråker, deltok som observatør på møtet i kontrollutvalet for Den norske kyrkja 11.10.2018 og orienterte resten av utvalet om dette i møte 05.02.2019. Her kom det fram spørsmål om det er mogleg at kontrollutvalet kan få tilgang møteprotokollar frå møta i kontrollutvalet i Den norske kyrkja? Vi har prøvd å finne dei på Den norske kyrkje si heimeside, men utan hell.

Kan du sende over møteprotokollane frå møta i kontrollutvalet i Den norske kyrkja for det siste året hadde det vore fint?

Møteinnkallingar, møteprotokollar, årsmeldingar mv. for kontrollutvalet i BKF finn du på denne lenkja: <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/Bergen/om-fellesradet/motedokumenter/fellesrad2/>

Venleg helsing

Roald Breistein

Seniorrådgjevar

Sekretariat for kontrollutvalet

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

Mob: 97 50 51 52

www.hordaland.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngående og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

Referat fra møte i Kontrollutvalget

Tid: Fredag 2. mars 2018 kl. 10.00 – 15.00

Sted: Kirkens Hus i Oslo, møterom Nidaros

Til stede fra Kontrollutvalget: Ann-Kristin Sørvik, Finn Huseby, Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred.

Revisor Kjetil Andersen var til stede til og med 06/18.

Fra Kirkerådet: Jens-Petter Johnsen, Jan Rune Fagermoen, Hans Øyvind Hvidsten og Gerd Karin Røsæg.

Referent: Camilla Bredrup og Harald Magne Glomdal

Saksliste:

01/18 Godkjenning av innkalling og agenda

02/18 Protokoll fra møte

03/18 Endring av godkjenningsrutine for protokoller

04/18 Kirkerådets ROS-analyse

05/18 Kontroll av Kirkerådets oppfyllelse av Kirkemøtets vedtak

06/18 Kontrollutvalgets uttalelse til revisjonsberetningen for regnskapet 2017

07/18 Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet

08/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.

09/18 Eventuelt

01/18 Godkjenning av innkalling og agenda

Forslag til vedtak: Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda

Kontrollutvalget ba om at saker som er unntatt offentlighet i fremtiden sendes per post.

Vedtak: Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda

Sak 02/18 Protokoll fra møte

Vedlegg 1: Protokoll fra Kontrollutvalget fra 14. november 2017

Forslag til vedtak: Protokoll fra møtet 14. november 2017 ble godkjent og signert

Det fremkom forslag om enkelte mindre endringer i møtet.

Vedtak: Protokoll fra møtet 14. november 2017 ble godkjent og signert

03/18 Endring av godkjenningsrutine for protokoller

Protokollen fra Kontrollutvalget legges fram for Kirkerådet som orienteringssak i Kirkerådets ordinære møter. Det er ønskelig at Kirkerådet får protokollen tidligst mulig. Det er derfor ønskelig at Kontrollutvalget lager samme ordning som for de andre kirkelige rådene, med godkjenning pr e-post med etterfølgende undertegning i neste møte. Dette vil medføre at Kirkerådet får en godkjent, men ikke undertegnet protokoll til orientering.

Protokollen er også bevis på avholdt møte og slik sett også grunnlaget for utbetaling av honorar og reisegodtgjørelse.

Dersom protokollen ikke blir godkjent pr e-post vil den måtte tas i neste møte og vil da heller ikke bli sendt til Kirkerådet før den er godkjent.

Det foreslås at det gis en ukes frist for å kommentere og godkjenne protokoll utsendt på e-post. Det foreslås negativ godkjenning. Det vil si at dersom det ikke kommer kommentarer anses protokollen som godkjent.

Forslag til vedtak: Protokoll fra Kontrollutvalgets møter sendes ut til godkjenning på e-post og skal anses som godkjent dersom ingen har krevd endringer eller krevd at behandling skjer i møte.

Kontrollutvalget mener det bør settes en frist på 14 dager for å komme med endringsforslag eller kreve møtebehandling.

Vedtak: Protokoll fra Kontrollutvalgets møter sendes ut til godkjenning på e-post og skal anses som godkjent dersom ingen innen 14 dager har krevd endringer eller krevd at behandling skjer i møte.

04/18 Kirkerådets ROS-analyse – Saken er unntatt offentlighet

Vedlegg 2: Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkerådet har i 2017 gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for hele rettssubjektet Den norske kirke.

ROS-analysen har omfattet følgende fem områder:

1. Økonomiske rammer, kapitalforvaltning og likviditetsstyring
2. Internkontroll og økonomiforvaltning
3. HMS og arbeidsgiveri
4. Plan- og måloppnåelse
5. Personvern

Kirkerådets konklusjon er at den eneste risikoen over akseptabel grense er risikoen for at for få søker seg til kirkelig utdanning og at utdanninger dermed legges ned.

De fleste andre områdene med identifisert høy risiko kan risiko reduseres ved bedre rutiner og systemer. For kirkens kjernevirksomhet som gudstjenester, dåp, trosopplæring o.l. vil det alltid være risiko for svingninger i deltakelsen.

ROS-analysen ble gjennomgått i møtet.

Kontrollutvalget er positiv til at det nå foreligger en ROS analyse for hele rettssubjektet Den norske kirke.

Kontrollutvalget oppfordret Kirkerådet til årlig å foreta gjennomgang av risiko og påpekte behovet for at det skjer en stadig kvalitetsutvikling av analysen. Utvalget mener en prioritert tiltaksplan basert på ROS analysen ville vært hensiktsmessig som et verktøy for en effektiv ressursallokering.

Kontrollutvalget ga en oppfordring til Kirkerådet om å se nærmere på strukturen i ROS analysen og hvilke elementer som inngår i denne. Kontrollutvalget synes videre det med fordel kunne fremgå klarere av analysen hvilke vurderinger som er lagt til grunn for å klassifisere og definere en risiko og hvem det er som beslutter akseptrisiko for den enkelte risiko.

Kontrollutvalget mener også at risiko knyttet til bevillinger og finansiering av Den norske kirke burde vært med i analysen.

Kontrollutvalget fremhevet også behovet for kontroll av rutinene og fullmakter som blir benyttet for kapitalforvaltningen i Dnk. Kirkerådet orienterte at det til nå ikke er lagt rutiner for Kirkerådets direktør for dette området og at kapital pr nå ikke var plassert.

Under diskusjonen relatert til varslingskanaler og trakassering ble det gitt en muntlig orientering fra Kirkerådet om de rutiner som eksisterer. Kontrollutvalget ba om å få tilsendt

eksisterende varslingsrutiner og ba om en gjennomgang av varslingsrutinene i Kontrollutvalget i neste møte.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar gjennomgangen av Kirkerådets ROS-analyse til etterretning med de innspill som fremkom i møtet.

Vedtak: Kontrollutvalget tar gjennomgangen av Kirkerådets ROS-analyse til etterretning med de innspill som fremkom i møtet.

05/18 Kontroll av Kirkerådets oppfyllelse av Kirkemøtets vedtak

Vedlegg 3: Kontroll av Kirkerådets oppfyllelse av Kirkemøtets vedtak.

Sekretariatet har gjennomgått Kirkerådets protokoller og har fått Kirkerådets eget syn på arbeidet med å oppfylle Kirkemøtets vedtak fra Kirkemøtet 2017.

Kirkemøtets vedtak kan deles i fire typer. Den ene er rene orienteringsvedtak. Den andre er fastsettelsesvedtak, slik for eksempel fastsetting av dåpsliturgi er. Den tredje er mer langsiktige visjoner, f eks om digital satsning. Det fjerde type vedtak er der Kirkemøtet ber Kirkerådet gjøre noe. Sekretariatet har gjennomgått oppfølgingen av Kirkemøtets vedtak.

Etter sekretariatets oppfatning har Kirkerådet oppfylt Kirkemøtets bestillinger. Det har på noen av sakene vært noe forsinkelse i forhold til frister, men da av praktiske årsaker. Noen av oppgavene er av en slik art at det er kontinuerlig arbeid som skal til, slik som den digitale satsningen. Oversettelsene til de samiske språk og tegnspråk av dåpsliturgi og vigsel- og forbønnshandlinger har møtt på kapasitetsproblemer hos oversetterne, men er under gjennomføring. Oversettelse av vigsel- og forbønnshandlingene til lulesamisk er ikke igangsatt, noe som Kirkerådet rapporteres at skyldes mangel på oversettelseskapasitet.

KU er enig med Sekretariatet i at det ikke har ikke er gjort funn som medfører kritikk av Kirkerådets gjennomføring av Kirkemøtets vedtak.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har ikke gjort funn som medfører kritikk av Kirkerådets gjennomføring av Kirkemøtets vedtak.

Vedtak: Kontrollutvalget har ikke gjort funn som medfører kritikk av Kirkerådets gjennomføring av Kirkemøtets vedtak. Kontrollutvalget vil i sin rapport til Kirkemøtet likevel kommentere enkelte oppfølgingssaker.

06/18 Kontrollutvalgets uttalelse til revisjonsberetningen for regnskapet 2017

Etter regler for Kontrollutvalget § 4 tredje ledd skal:

«Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om denne.»

Etter planen skal regnskap og utkast til årsrapport skal være ferdig 10. mars. Det skal samtidig skal sendes med en foreløpig revisjonsberetning.

Regnskap og årsrapport vedtas av Kirkerådet i møtet 15. og 16. mars. Endelig revisjonsberetning vil bli datert samme dato som Kirkerådets vedtak. Det er ønske om at Kontrollutvalget avgir en foreløpig erklæring om revisors revisjonsberetning.

Det ble gjort en interimrevisjon høsten 2017 og en interim årsavslutning (prøve årsavslutning) høsten 2017. Revisor mente at dersom det ikke dukket opp noe i forbindelse med årsregnskapsavleggelsen ville det bli en ren revisjonsberetning.

Revisor har løpende gitt Kontrollutvalget en oppdatering om revisjonsarbeidet. Revisor bekreftet også i innværende møte at det med all sannsynlighet vil bli avgitt en ren revisjonsberetning.

Kontrollutvalget synes derfor det er forsvarlig med at uttalelsen til revisjonserklæringen blir undergitt skriftlig behandling på mail.

Ved fremtidige møtekalender bør det legges opp slik at revisjonserklæringen kan behandles i møte.

Forslag til vedtak:

- 1. Kontrollutvalget avgir følgende uttalelse til revisors revisjonsberetning under forutsetning av en ren revisjonsberetning: «Kontrollutvalget har fått revisors revisjonsberetning til behandling og har ingen merknader til denne».**
- 2. Kontrollutvalget gjennomfører en e-post behandling når endelig revisjonsberetning foreligger.**

Vedtak 1: Kontrollutvalget gjennomfører en e-post behandling når revisjonsberetning foreligger.

I etterkant av møtet ble revisors utkast til revisjonsrapport oversendt Kontrollutvalget, nytt vedlegg 4 og saken ble behandlet gjennom epost utveksling. Styret fattet følgende

Vedtak 2: Kontrollutvalget har mottatt revisors utkast til revisjonsberetning. Om endelig revisjonsberetning blir som utkastet avgir Kontrollutvalget følgende uttalelse: «Kontrollutvalget har fått revisors revisjonsberetning til behandling og har ingen merknader til denne».

07/18 Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet

Vedlegg 5: Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet.

Kontrollutvalget skal ved Kirkemøtets åpning avgi en rapport om utvalgets arbeid i året som har gått.

Sekretariatet har utarbeidet forslag til rapport. Det var lagt opp til en diskusjon rundt dette forslaget i møtet.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget avgir rapport som over til Kirkemøtet med de endringsforslag som fremkom i møte.

Det ble gjort en del mindre endringer i møtet.

Vedtak:

Kontrollutvalget avgir rapport som over til Kirkemøtet med de endringsforslag som fremkom i møte.

08/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.

Vedlegg 6: Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.

Kontrollutvalget skal etter regelverket gi innstilling til Kirkemøtet når Kirkemøtet skal vedta plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Det er besluttet at saken vil bli behandlet i en komite under Kirkemøtet. Sekretariatet har utarbeidet forslag til rapport og foreslår følgende tekst til Kirkemøtet. Saken er tidligere behandlet i Kontrollutvalget og de merknader som er fremkommet tidligere er søkt tatt med i rapporten.

Forslag til vedtak: Kontrollutvalget avgir rapport som over til Kirkemøtet med de endringsforslag som fremkom i møte.

Det ble gjort en del mindre endringer i møtet.

Vedtak: Kontrollutvalget avgir rapport som over til Kirkemøtet med de endringsforslag som fremkom i møte.

09/18 Eventuelt

Det legges til rette for at de av Kontrollutvalgets medlemmer som ønsker deltar på Kirkemøtet.

Planlagt møte 23. mars 2018 avlyses.

Ingen saker var meldt opp under eventuelt og møtet ble avsluttet.

*

Ann Kristin Sørvik

Finn Huseby

(leder)

(nestleder)

Laila Riksaasen Dahl

Brit Skjelbred

Ola T. Lånke

Referat fra møte i Kontrollutvalget

Tid: Torsdag 11. oktober 2018 kl. 1000-1600

Sted: Kirkens Hus i Oslo, møterom Nidaros

Til stede fra Kontrollutvalget: Ann-Kristin Sørvik, Finn Huseby, Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred.

Fra Kirkerådet: Ingrid Vad Nilsen (Kirkerådets direktør), Gerd Karin Røsæg, Jan Rune Fagermoen og Hans Øyvind Hvidsten.

Revisor Kjetil Andersen og internrevisor Magnus Digernes var til stede i hele møtet. Advokat Kari Gimmingsrud og advokatfullmektig Hedda Bjøralt Roald fra Advokatfirmaet Haavind deltok på sak 25/18.

Referent: Camilla Bredrup og Harald Magne Glomdal

Saksliste:

19/18 Godkjenning av innkalling og agenda

20/18 Protokoll fra møte

21/18 Presentasjon av Kirkerådets direktør Ingrid Vad Nilsen

22/18 EYs oppsummering fra 2017 revisjonen og planer for revisjonen av 2018 regnskapet

23/18 KPMG Rapportering fra arbeidet som internrevisor

24/18 KPMG Rapport og planer i forhold til Forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll

25/18 Presentasjon av Advokatfirmaet Haavinds plan for Forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger

26/18 KUs bruk av internett til informasjonsformidling

27/18 Eventuelt

19/18 Godkjenning av innkalling og agenda

Det var ingen saker som må gå for lukkede dører.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda.

20/18 Protokoll fra møte

Vedlegg 1: Protokoll fra Kontrollutvalget fra 15. juni 2018

Protokollen er godkjent pr e-post.

Forslag til vedtak:

Den e-post godkjente protokoll fra møtet 15. juni 2018 ble signert

Vedtak:

Den e-post godkjente protokoll fra møtet 15. juni 2018 ble signert

21/18 Presentasjon av Kirkerådets direktør Ingrid Vad Nilsen

Ingrid Vad Nilsen er ny direktør for Kirkerådet. Hun presenterte seg. Hun begynte som direktør i Kirkerådet i august 2018.

Hun så fram til å jobbe for Den norske kirke i en omstillingstid og til samarbeid med Kontrollutvalget og poengterte at Kontrollutvalget til enhver tid skal få tilgang til Kirkerådets ressurser for at utvalget skal kunne utføre sitt oppdrag på best mulig måte.

Forslag til vedtak:

Presentasjonen ble tatt til orientering.

Vedtak:

Presentasjonen ble tatt til orientering.

22/18 EYs oppsummering fra 2017 revisjonen og planer for revisjonen av 2018 regnskapet

Revisor Kjetil Andersen fra EY orienterte om revisjonen av 2017 regnskapet, som begynte med å lage en åpningsbalanse av de ulike statlige regnskapsenhetene til ett regnskap etter regnskapsloven. Det ble for 2017 i tillegg til interimrevisjon gjort en prøveavslutning av rDnks regnskap. Prøveavslutningen gikk bra. Regnskapet ble avsluttet til rett tid og det ble gitt en ren revisjonsberetning. I følge revisor «landet rDnk regnskaps og revisjonsmessig solid på bena» for 2017. Han gikk deretter gjennom utvalgte forhold fra revisjonen for regnskapsåret 2017.

Det ble en diskusjon om revisors rolle versus internrevisors rolle. Et eksempel er at revisors fokus er misbruk av regnskapsinformasjon, mens internrevisor har mer fokus på interne kontrollsystemer for å hindre misligheter. Det er en samordning mellom revisor og internrevisjon.

Det er for regnskapet 2018 ikke planlagt en prøveavslutning, men en ordinær interimrevisjon høst 2018 og en ordinær regnskapsrevisjon i 2019.

Årshjulet ble presentert. Det arbeides med å lage en konkret plan for regnskapsavslutningen og revisors arbeid. Denne planen ønsket Kontrollutvalget å få innsyn i for å planlegge sine møter opp mot Kirkemøtet.

Kontrollutvalget diskuterte deretter hvordan man på beste måte kan oppfylte utvalgets forpliktelse i om å sikre at regnskapet er revidert på en betryggende måte. Det er viktig at utvalget har en diskusjon og omforent forståelse av risiko og tar del i revisjonsplanen.

Revisors presentasjonen ettersendes.

**Forslag til vedtak:
EYs orientering tas til orientering.**

**Vedtak:
EYs orientering tas til etterretning.**

23/18 KPMG Rapportering fra arbeidet som internrevisor

Internrevisor Magnus Digernes presenterte statusrapport og planer for internrevisjon av tilskuddsforvaltningen. Disse ettersendes av internrevisjon etter møtet.

Det er etablert internrevisjonsinstruks, hvor internrevisors oppdragsgiver er Kirkerådets direktør. Det har vært brukt mye tid på opplæring av internrevisjonsteamet, som består av internrevisor fra KPMG og tre personer som er ansatt i rDnk. Kontrollutvalget fremholdt at det er bra at internrevisjon er kommet på plass og poengterte at det er viktig at objektiviteten til internrevisjonen opprettholdes med den strukturen som er valgt.

Det er valgt å gjøre internrevisjon på et pilotprosjekt med tema tilskuddsforvaltning, med fokus på tilskudd til trosopplæring, undervisning, diakoni og kirkemusikk. Disse tilskuddene har en ramme på ca 455 millioner kroner. Det er valgt ut Oslo, Møre og Bjørgvin bispedømmer for besøk og kontroll. Digernes opplyste at revisjonsarbeidet har følgende overordnede målsetting: «Revisjonen skal vurdere om tilskuddsmidler som administreres av

rDnk benyttes som forutsatt, at det er etablert hensiktsmessige og tilstrekkelige utbetalingsrutiner, og at oppfølging av bruk av midlene (herunder revisorbekreftelser) er tilfredsstillende.»

Internkontrollrapporten vil bli stilet til Kirkerådets direktør og bli tilgjengelig for Kontrollutvalget. Planlagt ferdigstillelse i uke 49.

Internrevisor vil bistå Kirkerådet med metoder for Kirkerådets arbeid med risiko og sårbarhetsanalyse.

Forslag til vedtak:

KPMGs presentasjon fra internrevisor tas til orientering.

Vedtak:

KPMGs presentasjon fra internrevisor tas til orientering.

24/18 KPMG Rapport og planer i forhold til Forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll

Kontrollutvalget identifiserte i 2017 internkontroll som et av to områder for forvaltningsrevisjon. Kirkemøtet vedtok internkontroll som ett av to områder for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget ga oppdraget til internrevisjonen ved Magnus Digernes fra KPMG.

Magnus Digernes presenterte planene og status på oppdraget. Notatet ettersendes etter møtet. Digernes opplyste at revisjonsarbeidet har følgende overordnede målsetting: «Revisjonen skal foreta en gjennomgang av hvilke systemer Kirkerådet har etablert for å sikre korrekt og tilstrekkelig rapportering, etterlevelse av lover, regler og vedtak og at Kirkerådet når de mål som er satt for den finansielle styringen.»

Det ble en diskusjon om overordnet målsetting i Kontrollutvalget. Utvalget var enig i at den overordnede målsettingen var i samsvar med forvaltningsrevisjonsmandatet.

KPMG har planlagt å ferdigstille rapporten i uke 46, slik at den kan behandles på Kontrollutvalgets møte i november.

Forslag til vedtak:

KPMGs presentasjon av forvaltningsrevisjonen av Kirkerådets internkontroll tas til orientering.

Vedtak:

KPMGs presentasjon og signaler som kom i møtet vedrørende forvaltningsrevisjonen av Kirkerådets internkontroll tas til orientering.

25/18 Presentasjon av Advokatfirmaet Haavinds plan for Forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger

Det var en konkurranse med tilbudsfrist 27.08.2018, hvor Deloitte, Trancendent og advokatfirmaet Haavind ga tilbud. Det ble 24.09.2018 besluttet at advokatfirmaet Haavind tildeles kontrakt i henhold til fullmakten fra Kontrollutvalget. Kontrakt ble inngått 28.09.2018.

Vedlegg 2: Anskaffelsesprotokoll av 24.09.2018.

Advokatfirmaet Haavind ved advokat Kari Gimmingsrud og advokatfullmektig Hedda Bjøralt Roald presenterte sine planer for gjennomføring av forvaltningsrevisjon 2 om personvern og behandling av personopplysninger.

Oppdraget er delt inn i tre faser. Første fase er fakta innsamling og skaffe oversikt over systemer, dataflyt, behandlingsaktiviteter, avtaleverk med leverandører og om behandlingen av personopplysninger skjer i henhold til regelverket. Andre fase er en risikogjennomgang av systemene. Tredje fase er en risikogjennomgang av de(t) systemet som har størst risikomessig potensiale ved brudd på personvernregler.

Tidsperspektivet er at det skal foreligge en rapport til Kontrollutvalgets møte i november og en endelig rapport til møtet i januar.

Forslag til vedtak:

Advokatfirmaet Haavinds plan for forvaltningsrevisjon vedrørende personvern og behandling av personopplysninger tas til etterretning med de merknader som fremkom i møtet.

Vedtak:

Advokatfirmaet Haavinds plan for forvaltningsrevisjon vedrørende personvern og behandling av personopplysninger tas til etterretning med de merknader som fremkom i møtet.

26/18 KUs bruk av internett til informasjonsformidling

Det har kommet henvendelse utenfra om at det er forsøkt å finne noe fra Kontrollutvalget på kirken.no uten å finne noe. Nyhetssaken om opprettingen av Kontrollutvalget er å finne på nettstedet.

Samtlige medlemmer av Kontrollutvalget var for en åpenhets linje og ba om at det ble laget informasjon på kirken.no som informasjon fra Kontrollutvalget kan legges ut på.

Kontrollutvalget ba Kirkerådet sørge for at utvalget blir en del av de organene i kirken som bruker kirken.no som en plattform for formidling. Det ble sagt at Stortingets kontrollkomite kunne være et godt eksempel på hvordan informasjon bør legges ut på kiren.no.

Forslag til vedtak:

Synspunktene tas til etterretning.

Vedtak:

Kontrollutvalget skal legges ut på www.kirken.no nettsider med mandat, opplysninger om medlemmer, sakslister, referater og forvaltningsrevisjoner m.v. som er offentlige.

27/18 Eventuelt

Det kom opp følgende saker under eventuelt:

A. Varslingsrutiner kirken.no

I forbindelse med forrige møtes sak 18/18 om Rutiner for varsling og melding om avvik ble det opplyst at varslingsrutiner og skjemaer ligger på nettet. Kirkerådets administrasjon oppklarte at slike rutiner som gjelder for arbeidstakere ligger på intranettet kirkebakken og er tilgjengelig for alle ansatte i rDnk og tilsvarende for de fellesråd som er tilknyttet kirkebakken. Kontrollutvalget utfordret administrasjonen på om det er rutiner eller informasjon for andre enn arbeidstakeres varsling. Kontrollutvalget ga uttrykk for at det er behov for bedre og mer tilgjengelige varslingskanaler også for frivillige, for medlemmer, konfirmanter osv.

Kirkerådet ble utfordret til å komme tilbake til Kontrollutvalget med svar på hva som finnes av varslingskanaler for andre enn ansatte og hvordan disse kanalene er formidlet til publikum. Kirkerådet kommer tilbake med en vurdering av Kontrollutvalgets utfordringer om varslingskanaler og formidling.

B. Behovet for at revisor og internrevisor møter på Kontrollutvalgets møter

Revisor Kjetil Andersen reiste spørsmål om revisor trenger å være med på alle Kontrollutvalgets møter, nå som det første oppstartsåret er ferdig og internrevisjon er på plass.

Kontrollutvalget ble enige om at revisor møter i forbindelse med interimrevisjonen og den ordinære revisjonen i henhold til årshjulet og ellers møter når det er saker som gjelder revisors arbeid. Sekretariatet ble bedt om å sjekke ut med revisor om det er saker som revisor vil ha behandlet av Kontrollutvalget utenom de møter som følger av årshjulet.

Kontrollutvalget ba inntil videre at internrevisor deltar på hvert møte, men kan se en tilsvarende ordning som for revisor ved at sekretariatet sjekker om det er saker som internrevisor vil presentere for Kontrollutvalget

Ann Kristin Sørvik
(leder)

Finn Huseby
(nestleder)

Laila Riksaasen Dahl

Brit Skjelbred

Ola T. Lånke

Referat fra møte i Kontrollutvalget

Tid: Fredag 15. juni 2018 kl. 10:00-14:00

Sted: Kirkens Hus i Oslo, møterom Bjørgvin

Til stede fra Kontrollutvalget: Ann-Kristin Sørvik, Finn Huseby, Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred.

Fra Kirkerådet: Gerd Karin Røsæg (fung dir), Jan Rune Fagermoen og Hans Øyvind Hvidsten. HR sjef Sissel Vartdal deltok i behandlingen av sak 18/18.

Internrevisor Magnus Digernes var til stede i hele møtet.

Referent: Camilla Bredrup og Harald Magne Glomdal

Saksliste:

10/18 Godkjenning av innkalling og agenda

11/18 Protokoll fra møte

12/18 Refleksjoner fra KUs deltakelse på årets Kirkemøtet

13/18 Refleksjoner fra eksterntrevisor EY om 2017 revisjonen og om den kommende 2018 revisjonen

14/18 Presentasjon av internrevisor fra KPMG

15/18 Forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll

16/18 Forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger

17/18 Møteplan resten av 2018

18/18 Rutiner for varsling og melding av avvik (tilføyd sak)

19/18 Eventuelt (flyttet fra 18/18)

10/18 Godkjenning av innkalling og agenda

Forslag til vedtak: Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda

Vedtak:

Innkallingen ble godkjent

Agendaen blir tilført en ny sak 18/18 Rutiner for varsling og melding av avvik.

Eventuelt flyttes til 19/18.

11/18 Protokoll fra møte

Vedlegg 1: Protokoll fra Kontrollutvalget fra 2. mars 2018

Protokollen er godkjent pr e-post.

Det ble påpekt behov for en endring.

Forslag til vedtak: Den e-post godkjente protokoll fra møtet 2. mars 2018 ble signert

Vedtak: Protokollen signeres på neste møte.

12/18 Refleksjoner fra KU s deltakelse på årets kirkemøte

Vedlegg 2: Innstilling fra komite F til Kirkemøtet.

KU hadde to saker til behandling i Kirkemøtet:

1. Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet
2. Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.

I tillegg ga KU uttalelse til revisors revisjonsberetning.

Kirkemøtet tok kontrollutvalgets rapport til etterretning.

Kirkemøtet gjorde følgende vedtak vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.:

1. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til forvaltningsrevisjon.
2. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til budsjett.
3. Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

Det ble gitt anledning til en runde rundt bordet der alle ga sine refleksjoner fra møtet.

KUs leder orienterte om en hendelse på siste dag i Kirkemøtet der leder var blitt tatt til inntekt for å bruke posisjonen til å påvirke tidspunktet for når en sak skulle opp til votering. Dette hadde ikke vært hensikten og leder hadde beklaget dette i møtet.

Sekretariatet var med på deler av komitebehandlingen i komite F og kunne rapportere om en engasjert komite med gode diskusjoner. Det ble problematisert noe om komite F var riktig

komite. Ordningen er i dag slik at KU består 5 personer, hvorav to personer som er en del av Kirkemøtet og som slik sett kan bli inhabile til å behandle KUs saker dersom de sitter i den komite som skal behandle saken.

Forslag til vedtak:
Saken ble tatt til orientering.

Vedtak: Saken ble tatt til orientering.

13/18 Refleksjoner fra eksternrevisor EY om 2017 revisjonen og om den kommende 2018 revisjonen

Grunnet møtekollisjon kunne ikke revisor møte.

Forslag til vedtak:
EYs refleksjoner tas til orientering.

Vedtak: Saken utsettes til neste møte.

14/18 Presentasjon av internrevisor fra KPMG

Internrevisor Magnus Digernes presenterer KPMG og internrevisjonsoppdraget for rDnk.

Internrevisor orienterte om internrevisjonen i rDnk. Orienteringen ble ettersendt umiddelbart etter møtet i KU. Internrevisjonen består av internrevisor fra KPMG samt tre personer ansatt hos rDnk. Det er planlagt at de tre skal bruke ca et halvt årsverk hver.

KU vil få kopi av alle rapporter fra internrevisjonen. Det arbeides med en internrevisjonsinstruks hvor også KUs rolle vil bli regulert. Internrevisor vil møte på alle møter i KU. KU uttrykte at de er glade for at internrevisjon er på plass.

Forslag til vedtak:
KPMGs presentasjon som internrevisor tas til orientering.

Vedtak: KPMGs presentasjon som internrevisor tas til orientering.

15/18 Forvaltningsrevisjon 1: Kirkerådets internkontroll

1. Mandatet fra Kirkemøtet

Fra KUs innstilling til Kirkemøtet var det følgende beskrivelse av forvaltningsrevisjon 1: Kontrollutvalget vil som revisjonsoppdrag for 2018 foreslå for Kirkemøtet at det foretas en gjennomgang av Kirkerådets overordnede internkontroll. Dette skal skje gjennom revisjon av hvilke systemer Kirkerådet har etablert for å sikre korrekt og tilstrekkelig rapportering, etterlevelse av lover, regler og vedtak og at Kirkerådet når de mål som er satt for den finansielle styringen.

Formålet med gjennomgangen av internkontrollen er å undersøke i hvilken grad rettssubjektet Den norske Kirke har etablert tilstrekkelige system og rutiner for å ivareta sentrale krav til interkontroll innen følgende områder:

- internkontrollsystem
- mål- og resultatstyring
- økonomistyring
- helse, miljø og sikkerhet (HMS)
- informasjonssikkerhet og behandling av personopplysninger

Komite F refererer forvaltningsrevisjon 1 slik:

Kontrollutvalget foreslår for 2018 for Kirkemøtet at det foretas en gjennomgang av Kirkerådets overordnede internkontroll. Dette skal skje gjennom revisjon av hvilke systemer Kirkerådet har etablert for å sikre korrekt og tilstrekkelig rapportering, etterlevelse av lover, regler og vedtak og at Kirkerådet når de mål som er satt for den finansielle styringen.

Komite F slutter seg til forslaget til forvaltningsrevisjon 2 med slik merknad:

1. Komiteen er fornøyd med at det lages overordnede systemer for forsvarlig internrevisjon av Den norske kirke.

Kirkemøtet sluttet seg komite F sin innstilling til vedtak.

2. KUs gjennomføring av Kirkemøtes mandat

Det ble bl a drøftet i møtet internrevisors rolle versus KUs uavhengighet og på denne bakgrunn formulert et forslag til alternativt vedtak som fikk enstemmig oppslutning.

Forslag til vedtak:

KU slutter seg til at gjennomføring av mandatet vedrørende Kirkerådets internkontroll i første omgang baseres på internrevisors kontroll. KU vil vurdere egne tiltak basert på internrevisors rapporter.

Vedtak: KU legger internrevisors rapport til grunn for behandlingen i utvalget. KU kan også velge å bygge sin rapportering til Kirkemøtet på denne, eventuelt med tilleggsmærknader. KU kan hvis det finner at det bør gjennomføres ytterligere undersøkelser, velge å fremlegge en egen rapport.

16/18 Forvaltningsrevisjon 2: Personvern og behandling av personopplysninger

Vedlegg 3: Forslag til Konkurransesgrunnlag

Vedlegg 4: KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

1. Mandatet fra Kirkemøtet

Fra KUs innstilling til Kirkemøtet var det følgende beskrivelse av forvaltningsrevisjon 2:
Kontrollutvalget vil videre foreslå personvern som et ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) analyse prosjekt for 2018. Dette er basert på at det i 2018 kommer et nytt og strengere regelverk for behandling av personopplysninger.

Komite F slutter seg til forslaget til forvaltningsrevisjon 2 med slik merknad:

2. Komiteen ber om at kontrollutvalget er ekstra oppmerksomme på at et nytt og strengere regelverk for behandling av personopplysninger kan gjøre det vanskeligere å administrere tiltak, som for eksempel i barne- og ungdomsarbeidet hvor det av praktiske årsaker kan bli lagret opplysninger.

Kirkemøtet sluttet seg komite F sin innstilling til vedtak.

2. KUs gjennomføring av Kirkemøtes mandat

Konkurransesgrunnlaget ble gjennomgått i møtet.

Forslag til vedtak:

**Konkurransesgrunnlaget ble godkjent med de endringene som kom fram i møtet.
KUs sekretariat gis fullmakt til å beslutte valg av konsulent.**

Vedtak:

**Konkurransesgrunnlaget ble godkjent med de endringene som kom fram i møtet.
KUs sekretariat gis fullmakt til å beslutte valg av konsulent.**

17/18 Møteplan resten av 2018

Forslag til vedtak:

Det ble vedtatt følgende møtedatoer: 18. oktober 2018, 6. desember 2018 og 24. januar 2019. Siste møte før Kirkemøtet fastsettes etter praktisk avklaring med Kirkerådet.

Vedtak:

Det ble vedtatt følgende møtedatoer:

11. oktober 2018 kl 10:00

30. november 2018 kl 11:00

17. januar 2019 kl 10:00

7. mars 2019 kl 10:00

18/18 Rutiner for varsling og melding av avvik

Vedlegg 5: E-post av 11. juni 2018 med rutiner for melding om avvik med tilhørende skjema og rutine for varsling med tilhørende skjema

Kirkerådets HR-sjef Sissel Vartdal orienterte om rutiner for avviksmelding og varsling.

Varslingsordningen gjelder for ca 1600 ansatte inklusive prester som har rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver. Kirkerådet arbeider med etiske retningslinjer for de ansatte.

Kontrollutvalget er i varslingsrutinene oppført som særskilt varslingskanal for rettssubjektet Den norske kirke, når varsler ikke vil eller kan varsle i linjen.

Det ble spørsmål om hvordan dette var for tillitsvalgte, jf det som har skjedd i de politiske partiene. Kirken har sammen med Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep utviklet rutiner for håndtering av slike saker.

Varslings og avviksrutiner og skjemaer er lagt ut sentralt på intranettsidene.

Forslag til vedtak: Kirkerådets orientering om rutiner for melding av avvik og rutiner for varsling tas til orientering.

Vedtak: Kirkerådets orientering om rutiner for melding av avvik og rutiner for varsling tas til orientering.

19/18 Eventuelt

Det var ingen saker til eventuelt.

Ann Kristin Sørvik
(leder)

Finn Huseby
(nestleder)

Laila Riksaasen Dahl

Brit Skjelbred

Ola T. Lånke

Referat fra møte i Kontrollutvalget

Tid: Fredag 30 november 2018 kl. 1100-1700

Sted: Kirkens Hus i Oslo, møterom Bjørgvin

Til stede fra Kontrollutvalget: Ann-Kristin Sørvik, Finn Huseby, Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred.

Fra Kirkerådet: Ingrid Vad Nilsen (Kirkerådets direktør), Gerd Karin Røsæg, Jan Rune Fagermoen og Hans Øyvind Hvidsten.

Internrevisor Magnus Digernes var til stede i hele møtet.

Advokat Kari Gimmingsrud og advokatfullmektig Hedda Bjøralt Roald fra Advokatfirmaet Haavind deltok på sak 35/18.

Referent: Camilla Bredrup og Harald Magne Glomdal

Saksliste:

- 28/18 Godkjenning av innkalling, agenda og eventuell lukking av møte
- 29/18 Protokoll fra forrige møte
- 30/18 Rapport fra Kirkerådet på saker
- 31/18 Tidsplan fram mot Kirkemøtet/årshjul
- 32/18 Rapportering fra internrevisor
- 33/18 Forvaltningsrevisjon 1 Internkontroll
- 34/18 Forvaltningsrevisjon 2 Personvern og behandling av personopplysninger
- 35/18 Kontrollutvalgets Risikovurdering
- 36/18 Forvaltningsrevisjon 2019/2020
- 37/18 Budsjett 2019
- 38/18 Eventuelt

28/18 Godkjenning av innkalling og agenda og eventuell lukking av møte

Det var foreslått at sak 33/18 (Forvaltningsrevisjon 1 Internkontroll) skulle behandles i lukket møte og bli gitt utsatt offentlighet i medhold av offentlighetsloven § 5 som lyder:

«Organet kan fastsette at det i ei bestemt sak først skal vere innsyn frå eit seinare tidspunkt i saksførebuinga enn det som følgjer av §§ 3 og 4, såframt det er grunn til å tru at dei dokumenta som ligg føre, gir eit direkte misvisande bilete av saka, og at innsyn derfor kan skade klare samfunnsmessige eller private interesser.»

Det er ikke regler i Kirkeloven om åpne eller lukkede møter. Kirkemøtet har i reglementene for de ulike folkevalgte organer i Den norske kirke bestemt at disse organers møter er åpne med mindre organet selv velger eksplisitt velger å lukke møtet. Se bl a Regler for Kirkerådets virksomhet § 3.

Saksdokumentene i denne saken har ikke vært forelagt sekretariatet i forkant av møtet og er dermed ikke tilstrekkelig utredet, jf regler for Kontrollutvalget § 6 sjette ledd.

Forslaget er at saksdokumentet er unntatt offentlighet til etter Kontrollutvalgets møte den 30.11.2018 og at behandlingen av dokumentet går for lukkede dører.

Kontrollutvalget diskuterte hvorvidt sak 34/18 (Personvern og behandling av personopplysninger) også burde bli behandlet i lukket møte og besluttet at de også denne saken skal gå for lukkede dører. Saken vil ikke bli offentliggjort før den er ferdig behandlet.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda

Kontrollutvalget avgjorde at sak 33/18 behandles for lukkede dører

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjente innkalling og agenda.

Kontrollutvalget avgjorde at sak 33/18 og 34/18 behandles i lukkede møte

29/18 Protokoll fra møte

Vedlegg 1: Protokoll fra Kontrollutvalget fra 11. oktober 2018

Protokollen er godkjent pr e-post, med noen språklige justeringer.

Forslag til vedtak:

Den e-post godkjente protokoll fra møtet 11. oktober 2018 ble signert

Vedtak:

Den e-post godkjente protokoll fra møtet 11. oktober 2018 ble signert

30/18 Rapport fra Kirkerådet på saker

Oppfølging av følgende for Kontrollutvalget:

- Kontrollutvalget på kirken.no jf vedtak i KUs sak 26/18.

Kirkerådet vil ta kontakt med Kontrollutvalgets sekretariat for å diskutere den praktiske gjennomføringen av distribusjon av materiale fra Kontrollutvalget på Kirkens nettsider.

- Beskrivelse av varslingsrutiner på kirken.no, jf KUs sak 27/18A.

Kirkerådet har i tidligere møter redegjort for kirkens varlingskanal for de ansatte. Kirken har utover varslingsrutiner for ansatte valgt å ta et utvidet ansvar også for dem som er i samhandling med kirken og det ble i møtet distribuert et notat om Kirkerådets varslingskanal med vekt på oppfølging mot disse. Oppfølgingen av denne type varslingsaker er lagt til Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. Det ble videre orientert om at søkefunksjonen på nettsiden, som var under utarbeidelse i forrige møte, nå er på plass og at ytterligere søkemotorer for varling vil være på plass før jul.

Kontrollutvalget viste til at det i mange tilfeller av denne type varslingsaker også vil foreligge et arbeidsgiveransvar som Kirkerådet er ansvarlig for. Kontrollutvalget oppfordret Kirkerådet om å fortsette arbeide med varslingsrutinene på andre forhold som økonomisk mislighold etc.

Kontrollutvalget mener det er viktig at alle gis mulighet til å varsle om kritikkverdige forhold og at det er viktig at det blir gitt trygghet for at forhold det varsles om blir tatt opp.

Forslag til vedtak:

Presentasjonen ble tatt til orientering.

Vedtak:

Notatet ble tatt til orientering

31/18 Tidsplan fram mot Kirkemøtet/årshjul

A Tidsplan fram mot Kirkemøtet

Kirkerådet vedtok i sak KR 55/18 at Kirkemøtet avholdes i perioden 27. mars – 1. april 2019 i Trondheim på Scandic Hotell Nidelven

Kirkerådet har vedtatt en foreløpig saksliste hvor Kontrollutvalget har fått følgende saker:

KM 02/19 Rapport fra Dnks kontrollutvalg

KM 11/19 Melding om kontrollutvalgets arbeid

Kirkerådsmøter (skal endelig fastsettes på desembermøtet):

24. – 25. januar 2019

11. – 12. mars 2019 – regnskap behandles

Kritisk på tid:

Kontrollutvalget rapport til Kirkemøtet skal ha vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om denne.

Kontrollutvalget har møter på følgende dager:

17. januar 2019

7. mars 2019 – endelig godkjenning av rapport og melding fra KU til KM.

Før Kirkemøtet i 2018 rapporterte revisor på siste Kontrollutvalgsmøte før regnskapet for 2017 ble behandlet i Kirkerådet. Det ble da besluttet å ha et e-post kontrollutvalgsmøte dersom revisors beretning var like» ren» som det ble rapportert på Kontrollutvalgets møte. Det foreslås at samme prosedyre benyttes for regnskapsrapporteringen for 2018.

Kontrollutvalget mener at man bør se mer på ordlyden for sakslisten og det bør fremkomme at det skal legges en plan for forvaltningsrevisjon i møtet og at sak 11/19 kommer så tidlig som mulig under møtet.

B Kontrollutvalgets årshjul

De årlige oppgavene for Kontrollutvalget i Regler for Den norske kirkes Kontrollutvalg fordelt utover årets fire kvartaler, som et årshjul:

Kontrollutvalget ønsker løpende rapportering av oppfølging av kirkemøte-vedtakene for å sikre at Kirkerådet er ajour med behandlingen av disse,

Forslag til vedtak:

A: Kontrollutvalget vedtok tidsplanen og saksbehandlingen vedrørende regnskapet for 2018.

B: Kontrollutvalget tok sekretariatets forslag til årshjul til orientering.

Vedtak:

A: Kontrollutvalget vedtok tidsplanen og saksbehandlingen vedrørende regnskapet for 2018.

B: Kontrollutvalget tok sekretariatets forslag til årshjul til orientering med den endringen som fremkom i møtet.

32/18 Rapportering fra internrevisor

Oppfølging av sak 23/18.

Internrevisor Magnus Digernes ga rapport om status i revisjonen av tilskuddsforvaltningen. Internrevisjonen arbeider med å ferdigstille rapport om tilskuddsforvaltningen og informerte om at Kontrollutvalget får saken til behandling over nyttår.

Forslag til vedtak:

Internrevisors rapport om status i revisjonen av tilskuddsforvaltningen tas til orientering.

Vedtak:

Internrevisors rapport om status i revisjonen av tilskuddsforvaltningen tas til orientering.

33/18 Forvaltningsrevisjon 1 Internkontroll

Oppfølging av sak 24/18.

Vedlegg 2: Internrevisors rapport om Kirkerådets internkontroll var utsendt i forkant av møtet.

Det vises til omtale i sak 28/18 om utsatt offentlighet og forslag lukket møte på denne saken og møtet ble lukket etter offentlighetslova § 5. Saken vil være unntatt offentlighet frem til den er ferdig behandlet.

Internrevisor Magnus Digernes gjennomgikk rapporten.

Det gjøres mye bra arbeid på internkontroll Kirkerådet, men strukturen i interkontrollsystemet har et forbedringspotensiale.

Fordeling av roller og ansvar bør klargjøres. For å bedre styring og kontrollen bør de etiske retningslinjene for å skape bevissthet rundt holdninger på plass og disse bør også inkludere krav til habilitetsvurderinger. Internrevisjonen anbefaler videre at det bør arbeides for rutiner for risikovurderinger. Det er til nå ikke etablert rutiner i hvilken sammenhenger

risikovurdering bør utføres. For bør rutinene samordnes og utvikles til å ihensynta risikoene som fremkommer i de enkelte prosesser. Funn relatert til informasjon og kommunikasjon legger til grunn at Kirkerådet bør etablere en prosess for implementering av felles rutiner. Når det gjelder oppfølging av risikoer er det særlig det å systematisere avviksrapportering som er fremhevet av internrevisor i rapporten. Mye av dette er relatert til HMS arbeidet og internrevisjonen etterlyser mer systematikk i dette arbeidet og har gitt konkrete råd og innspill til Kirkerådet om dette.

Kontrollutvalget mener dette er en bra rapport som både Kirkerådet kan ha nytta av i sitt videre arbeid. Dette særlig sett i lys av at det foreligger gode konkrete beskrivelser og anbefalinger blant annet av ansvaret som arbeidsgiver, men også i forhold til ledelse som øverste ledd i organisasjonen.

Det foreligger en del konkrete funn som også kan danne grunnlag for videre oppfølging og revisjoner fra Kontrollutvalgets side. Det vil være interessant å følge utviklingen av internkontrollen over tid. Utvalget poengterte at det bør konkretiseres at rapporten gjelder hele rettssubjektet Den norske Kirke.

Rapporten må sees i lys av at Kirkerådet er i en overgangsfase og er gitt en annen rolle enn tidligere. Kontrollutvalget ønsker å bli orientert hvordan og med hvilken tidsramme Kirkerådet fremover skal arbeide med denne rapporten og oppfølgingen av denne. Kontrollutvalget ba om å motta halvårslige oppdateringer om status på oppfølging av funnene i rapporten.

Kontrollutvalget fremhevet særskilt behovet for oppfølging av de etiske retningslinjene.

Sekretariat gis i oppdrag å forberede et utkast basert på de signaler som kommer i dette møtet til hvordan saken skal presenteres for Kirkemøtet fram til neste møte i Kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

- 1. Kontrollutvalget gis i oppdrag å forberede et utkast til hvordan forvaltningsrevisjon om Kirkerådets internkontroll skal rapporteres til Kirkemøtet. Saken behandles på nytt på neste møte i Kontrollutvalget.**
- 2. Internrevisors rapport om Kirkerådets internkontroll er offentlig fra og med 1.12.2018.**

Vedtak:

- 1. Kontrollutvalget ga sekretariat i oppdrag å forberede et utkast til hvordan forvaltningsrevisjon om Kirkerådets internkontroll skal rapporteres til Kirkemøtet. Saken behandles på nytt på neste møte i Kontrollutvalget.**
- 2. Saken er i medhold av offentlighetsloven unntatt offentlighet til det er ferdig behandlet i kontrollutvalget.**

34/18 Forvaltningsrevisjon 2 Personvern og behandling av personopplysninger

Oppfølging av sak 25/18.

Nytt vedlegg 2

Advokatfirmaet Haavind rapporterte om status i arbeidet vedrørende personvern og behandling av personopplysninger og la frem en presentasjon om Stauts i arbeidet på personvern i kirken.

Det er et stort spenn av personopplysninger som behandles innenfor rDnk. Den foreløpige konklusjonen tilsier at det foreløpig ikke er funnet indikasjoner på at behandling i Kirkerådet skjer uten lovlig behandlingsgrunnlag og at det er kunnskap hos ledelsen knyttet til personvern. Databehandleravtalene er til dels på plass men det er potensiale for forbedring av et enhetlig system for oppfølging og kontroll av databehandlere, samt økte krav til skriftlighet og dokumentasjon i prosessene. Behovet for et tilfredsstillende internkontrollsystem i arbeidet med personopplysninger ble fremhevet.

Det er gjennomført en overordnet risiko og sårbarhetsanalyse for medlemsregistret men dette er ikke gjennomført på avdelingsnivå. Det er planlagt at utlysningen av personvernombud for hele rDnk skal være på plass i løpet av neste år.

Kontrollutvalget poengterte at det er viktig å få på plass betegnelsen til organene og at det tas utgangspunkt i den hhv lokale og sentrale behandlingsansvarlige og hvem som har kontrollen for at rutinene er på plass.

I det videre arbeidet frem til møtet i Kontrollutvalget den 17. januar 2019 vil det arbeides med å sammenstille innhentet materiale og identifisere særskilte risikoområder. Det vil videre bli vurdert behov for ulike tiltak som følge av de funn som er gjort og ferdigstillelse av endelig rapport.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar statusrapport til orientering.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar den fremlagte rapport til orientering. Saken er i medhold av offentlighetsloven unntatt offentlighet til det er ferdig behandlet i kontrollutvalget. Presentasjonen vil bli ettersendt i etterkant av møtet.

35/18 Kontrollutvalgets risikovurdering

I Kontrollutvalgets møte 2. mars 2018 sak 04/18 ble Kirkerådets ROS-analyse fra januar 2018 gjennomgått.

Sekretariatet har laget et vedlegg som kort tar opp:

- Styrings- og kontroll-linjer
- COSO-standarden for helhetlig og systematisk risikostyring
- Kirkerådets ROS-analyse fra januar 2017 systematisert etter COSO-standarden med de tilføyelser som Kontrollutvalget gjorde i møtet 2. mars og merket for det som er til forvaltningsrevisjon nå.

Vedlegg 3 Vedlegg til sak 35/18 Kontrollutvalgets risikovurdering.

Kontrollutvalget var invitert til en diskusjon om risiko som bør ha fokus fra Kontrollutvalget.

Kontrollutvalget mente det er naturlig å en oversikt over gjennomførte ROS analyser fra Kirkerådet og få status på tidligere identifiserte risikoområder som grunnlag for den videre diskusjon.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget gjennomgikk og vurderte ulike risikomomenter.

Vedtak:

Kontrollutvalget gjennomgikk og vurderte ulike risikomomenter og ber om at saken behandles når Kirkerådets ROS analyse foreligger.

36/18 Forvaltningsrevisjon 2019/20

Regler om Den norske kirkes kontrollutvalg § 2 tredje ledd sier følgende om forvaltningsrevisjon:

Kontrollutvalget skal se til at Kirkerådets virksomhet blir undergitt forvaltningsrevisjon. Herunder skal kontrollutvalget se til

- at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, herunder Kirkerådets eget økonomiregelverk med tilhørende instruksjer, og
- at det gjennom systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger blir tilført Kirkemøtet relevant informasjon om gjennomføringen av Kirkemøtets vedtak ut fra deres innhold og forutsetninger.

Det var foreslått at Kontrollutvalget drøfter mulige forvaltningsrevisjoner og at sekretariatet gis i oppgave basert på utvalgets drøfting og anbefalinger fremmer et utkast til mandat for forvaltningsrevisjon i 2019.

Kontrollutvalget viste til at forvaltningsrevisjonen på internkontroll identifiserer områder som er aktuelle for videre revisjon.

Kontrollutvalget påpekte områder som sykefravær, HMS i omstillingsprosessen og videre trosopplæring som aktuelle tema, men vil avvente Kirkerådets ROS analyse før endelig anbefaling blir gitt til Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

Sekretariatet for Kontrollutvalget fremmer et utkast til dokument til Kirkemøtet om forvaltningsrevisjon for 2019 til neste møte, basert på dagens drøftelse.

Vedtak:

Sekretariatet for Kontrollutvalget fremmer et utkast til dokument til Kirkemøtet om forvaltningsrevisjon for 2019 til neste møte, basert på dagens drøftelse.

37/18 Budsjett 2019

Kirkemøtet skal sørge for at Kontrollutvalget har de ressurser som svarer til de oppgaver som utvalget skal utføre.

Budsjettet for Kontrollutvalget er for 2018 på 825 000 kroner.

Kirkemøtet vedtak i sak KM 16/18 ble:

2. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets budsjett.
3. Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

Forslag til vedtak:

Det legges til grunn at det vil være samme nivå på budsjettet for 2019 og at Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

Vedtak:

Det legges til grunn at det vil være samme nivå på budsjettet for 2019 og at Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

38/18 Eventuelt

Ingen saker var meldt under eventuelt.

Ann Kristin Sørvik
(leder)

Finn Huseby
(nestleder)

Laila Riksaasen Dahl

Brit Skjelbred

Ola T. Lånke

PS 16/19 Eventuelt